

ZAKONIK Br. 06/L-006

ZAKONIK PRAVDE O MALOLETNICIMA

Skupština Republike Kosova,

na osnovu člana 65 (1) Ustava Republike Kosova,

usvaja:

ZAKONIK PRAVDE O MALOLETNICIMA

**PRVI DEO
OPŠTE ODREDBE**

**GLAVA I
OSNOVNI PRINCIPI I DEFINICIJE**

**Član 1
Svrha Zakonika**

1. Svrha ovog Zakonika je da u krivičnom postupku, maloletnom licu, počiniocu krivičnog dela, bude izrečena mera ili kazna koja najbolje obezbeđuje ostvarivanje njegovih/njenih interesa ili da se taj interes maloletnika realizuje bez sprovođenja krivičnog postupka protiv njega, odnosno obustavom postupka pokrenutog protiv maloletnika kada jo to opravdano i kada postupanje protiv maloletnika ili obustava tog postupka bude uslovljena ispunjavanjem određenih obaveza od strane maloletnika. Štaviše, garancija i poštovanje prava i sloboda predviđenih Ustavom Republike Kosova, Konvencijom o pravima deteta i drugih međunarodnih sporazuma u pravosudnom sistemu, oslanjajući se na:

- 1.1. poštovanja ljudskih prava i osnovnih sloboda;
- 1.2. zabrana diskriminacije po bilo kom osnovu;
- 1.3. pretpostavka nevinosti;
- 1.4. poštovanje prava deteta da slobodno izrazi svoje mišljenje;
- 1.5. izbegavanje ograničenja lične slobode maloletnika u najvećoj mogućoj meri;
- 1.6. podsticanje i davanje prioriteta sprovođenju vaspitnih mera u odnosu na zatvor;
- 1.7. promocija i poštovanje prijateljskog pristupa i načina postupanja protiv maloletnika koji daju prioritet obrazovanju i resocijalizaciji;
- 1.8. davanje posebnog značaja osposobljavanju i specijalističkoj obuci kroz multidisciplinarni pristup i saradnju između institucija.

2. Ovaj Zakonik je u skladu sa:

2.1. DIREKTIVOM 2013/48 EU EVROPSKOG PARLAMENTA I SAVETA od 22. oktobra 2013. godine o pravu na kontakt sa braniocem u krivičnom postupku i procedurama u Evropskom nalogu za hapšenje, kao i prava na informisanje trećeg lica o ograničenju slobode i mogućnosti komunikacije sa trećim licima i konzularnim organima za vreme ograničenja slobode;

2.2. DIREKTIVOM 2012/29/ EU EVROPSKOG PARLAMENTA I SAVETA od 25. oktobra 2012. godine o uspostavljanju minimalnih standarda o pravima, podršci i zaštiti žrtava krivičnih dela, koja se zamenjuje Okvirnom odlukom Saveta 2001/220/JHA;

2.3. DIREKTIVOM 2011/92/ EU EVROPSKOG PARLAMENTA I SAVETA od 13. decembra 2011. godine o borbi protiv seksualnog zlostavljanja, iskorišćavanja dece i dečije pornografije, koja se zamenjuje Okvirnu odluku Saveta 2004/68/JHA.

2.4. Direktivom 2016/800 Saveta i Evropskog parlamenta od 11. maja 2016. u vezi sa zaštitom proceduralnim merama za decu koja ja su pod sumnjom ili optuženi u krivičnom postupku;

2.5. Direktivom 2012/13 Saveta i Evropskog parlamenta, od 22. maja 2012 u vezi sa pravom informisanja o krivičnom postupku.

Član 2 **Delokrug**

Ovaj Zakonik reguliše radnje protiv maloletnih počinioca, dece koja su uključena i maloletnika učesnika u postupku pred organima za sprovođenje krivičnog postupka i izvršenje mera i sankcija protiv počinitelaca maloletničkog kriminaliteta i zaštitu maloletnika i dece koja su žrtve i povređeni iz izvršenih krivičnih dela.

Član 3 **Definicije**

1. Izrazi upotrebljeni u ovom zakoniku imaju sledeća značenja:

1.1. Dete – podrazumeva se lice koje nije navršilo osamnaest (18) godina;

1.2. Maloletnik – lice koje je napunilo četrnaest (14) godina, ali još nije dostiglo osamnaest (18) godina;

1.3. Mlađi maloletnik – lice koje je napunilo navršilo četrnaest (14) godina, ali još nije dostiglo šesnaest (16) godina;

1.4. Stariji maloletnik – podrazumeva se lice koje je napunilo šesnaest (16) godina, ali još nije dostiglo osamnaest (18) godina;

1.5. Mlađe punoletno lice – lice koje je napunilo osamnaest (18) godina, ali još nije dostiglo dvadeset i jednu (21) godinu;

- 1.6. **Punoletno lice** – podrazumeva se lice sa navršenih osamnaest (18) godina;
- 1.7. **Specijalno vaspitanje** – vaspitni program pripremljen prema specijalnim potrebama izvršioca krivičnog dela, koji teži pružanju pomoći za njegov valjani opšti razvoj i smanjenju mogućnosti recidivizma;
- 1.8. **Zatvor za maloletnike** – zatvorska kazna izrečena maloletnom ili punoletnom izvršiocu, u skladu sa Drugim delom VII Glave ovog Zakonika;
- 1.9. **Objekat za specijalan medicinski tretman** – institucija koja obezbeđuje lečenje maloletnih prestupnika sa mentalnim poremećajima;
- 1.10. **Organ starateljstva** – organ koji funkcioniše u okviru Centra za socijalni rad a koji je odgovoran za zaštitu dece;
- 1.11. **Sudija za maloletnike** – sudija koji je stručnjak za krivična pitanja koja obuhvataju maloletne, decu i mlađa punoletna lica i koji je nadležan da vrši odgovornosti predviđene u ovom Zakoniku. Sudija za maloletnike se određuje u fazi pripremnog postupka kao i predsednik sudskog veća i kolegijuma u svim fazama krivičnog postupka;
- 1.12. **Državni tužilac za maloletnike** – državni tužilac koji je stručnjak za krivična pitanja koja obuhvataju maloletne, decu i mlađa punoletna lica, gonjenje punoletnih počinitelaca za dela počinjena protiv maloletnika i koji je nadležan da sprovodi odgovornosti predviđene u ovom Zakoniku;
- 1.13. **Sudsko veće za maloletnike** – veće sastavljeno od troje (3) sudija od kojih je predsednik sudija za maloletnike koji predsedava tokom sudskog procesa;
- 1.14. **Kolegijum za maloletnike** – kolegijum sastavljen od troje (3) sudija od kojih je predsednik sudija za maloletnike i koji donosi odluke na sesijama van sudske rasprave;
- 1.15. **Probaciona služba** – institucija koja sprovodi izvršenje mera i alternativnih kazni, kao i ostale poslove koji su određeni zakonom;
- 1.16. **Posrednik** – neutralna treća lica koja pomažu žrtvi i počiniocu kroz komunikaciju kako bi pomogli stranama da postignu odgovarajuća rešenja u pogledu spora;
- 1.17. **Dete žrtva ili svedok** – lice ispod osamnaest (18) godina starosti koje je žrtva ili svedok krivičnog dela;
- 1.18. **Dete mlađa od uzrasta krivične odgovornosti** – dete koje u vreme izvršenja krivičnog dela nije navršilo 14 godina;
- 1.19. **Branilac žrtava** – ovlašćeni predstavnik za zaštitu interesa dece žrtava;
- 1.20. **Branilac maloletnika** – podrazumeva se branilac koji je licenciran od strane Advokatske komore Kosova;
- 1.21. **Lišavanje slobode** – bilo koji oblik pritvora ili zatvora ili stavljanje lica u okolnosti

hapšenja ili javnog policijskog zadržavanja, koje ta osoba ne može napustiti po svojoj volji, prema odluci sudskog, administrativnog ili nekog drugog javnog organa vlasti;

1.22. **Ponovna viktimizacija** - situacija, u kojoj jedna osoba pati više od samo jednog krivičnog incidenta u određenom vremenskom periodu.

2. Tamo gde postoje nejasnoće u pogledu starosnog doba navodnog počinioca, u odnosu na to dali je on/ona ispod ili iznad minimalnog starosnog doba krivične odgovornosti, on/ona će se smatrati da su ispod tog starosnog doba. Tamo gde je nejasnoća i dalje prisutna u vezi sa tim da li je navodni počinitelj dete ili odrasla osoba, on ili ona smatraće se detetom.

3. Izrazi koji se koriste u ovom Zakoniku za fizička lica u muškom rodu podrazumevaju iste izraze i za ženski rod.

Član 4

Osnovna načela

1. Najbolji interes mora biti od prvenstvenog značaja u svim postupcima i radnjama preduzetih protiv dece i maloletnika.

2. Sistem pravosuđa za maloletnike ima za svhu dobrobit maloletnika i obezbeđuje da bilo koja reakcija prema maloletnim izvršiocima uvek bude srazmerna sa okolnostima izvršioca i krivičnog dela.

3. Maloletnim počiniocima se izriču mere uklanjanja i vaspitne mere, po potrebi, dajući prioritet merama i alternativnim sankcijama u odnosu na krivične sankcije.

4. Lišavanje slobode se izriče samo kao poslednje sredstvo i ograničava se na najkraći mogući rok. U toku lišavanja slobode kada je izričena kazna, maloletnom počiniocu se osigurava vaspitanje, psihološka pomoć, po potrebi i lekarska pomoć da bi se olakšala njegova rehabilitacija.

5. Detetu koje učestvuje u krivičnom postupku biće pružena prilika da se slobodno izrazi.

6. Svaki maloletnik lišen slobode se tretira humano zbog dostojanstva, prirodne ljudske ličnosti i na način koji uzima u obzir lične potrebe njegovog uzrasta. Posebno, svaki maloletnik lišen slobode odvaja se od punoletnog lica, osim ako se ne smatra da je u interesu deteta da se ne odvaja i ima pravo održavanja kontakta sa svojom porodicom prepiskom i posetama, osim u izuzetnim prilikama utvrđenim zakonom.

7. Svaki maloletnik lišen slobode ima pravo na neodložan pristup pravnoj i drugoj odgovarajućoj pomoći, kao i pravo da osporava zakonitost lišenja svoje slobode pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, kao i na neodložan postupak.

8. Da bi se izbegla povreda zbog suvišnog publiciteta ili etiketiranja, pravo deteta na privatnost se poštuje u svim fazama. U principu ne objavljuje se nikakva informacija koja bi mogla da dovede do utvrđivanja identiteta maloletnog izvršioca ili ponovne viktimizacije žrtve.

9. Postupak protiv maloletnika i procedura u kojoj je dete povređeno krivičnim delom je hitne prirode. Organi koji učestvuju u postupku prema maloletniku, kao i drugi organi i institucije od kojih se zahtevaju obaveštenja, izvještaji ili mišljenja, dužni su da hitno postupaju.

10. Ne postupanje u skladu sa postupkom iz stava 9 ovog člana i zanemarivanje uslova navedenih u ovom zakoniku, mogu se smatrati disciplinskim prekršajem, u skladu sa relevantnim odredbama iz zakonodavstva na snazi.

11. Postupak protiv dece i maloletnika treba sprovesti i implementirati u skladu sa konceptom prijateljskog pristupa.

Član 5

Oblast primene

1. Odredbe ovog zakonika se primenjuju na svako lice prema kome se vodi postupak za krivično delo izvršeno kao maloletnik, bez obzira na njegove godine u vreme početka postupka i u postupku gde su uključena deca žrtve ili svedoci kao što je predviđeno u ovom Zakoniku.

2. Odredbe ovog zakonika se primenjuju na bilo koje lice osumnjičeno za krivično delo koje je izvršio kao mlađe punoletno lice u slučajevima predviđenih u ovom Zakoniku.

3. Kada se punoletno lice optužuje za krivično delo koje je izvršio kao maloletnik, ne primenjuju se članovi 42 i 45 ovog Zakonika.

4. Pojedine odredbe ovog Zakonika se primenjuju na punoletna lica za krivična djela počinjena nad decom.

Član 6

Subsidijarna primena drugih zakona

Za maloletnike počinioce krivičnog dela i decu žrtve ili svedoke u krivičnom postupku u pitanjima koja nisu drugačije uređena ovim Zakonikom, primenjuju se odredbe Krivičnog zakonika Republike Kosova, Zakonika o krivičnom postupku i Zakona o izvršenju krivičnih sankcija kao i druge krivično – pravne odredbe.

Član 7

Određivanje zaštitnih mera

1. U bilo koje vreme, sudija za maloletnike ili sudsko veće za maloletnike može da izrekne odgovarajuće mere da zaštiti prava i dobrobit deteta uključujući upućivanje deteta u sklonište ili u vaspitnu ili sličnu instituciju, stavljanje deteta pod nadzor Organa starateljstva ili upućivanje deteta u drugu porodicu, ako je neophodno da dete bude odvojeno od okruženja u kojem je živelo, ili pružanje pomoći, zaštite ili smeštaja detetu. Sudija za maloletnike ili sudsko veće za maloletnike informiše Organ starateljstva o bilo kojoj izrečenoj meri.

2. Odredbe stava 1 ovog člana primenjuju se prilagodljivo na decu žrtve ili svedoke.

3. Organ starateljstva ili ovlašćeni zastupnik deteta može da zahteva od sudije za maloletnike ili sudskog veća za maloletnike da izreknu odgovarajuću meru za zaštitu prava i dobrobiti deteta.

4. Troškovi sprovođenja mera zaštite predviđeni stavom 1 ovog člana za maloletnike se plaćaju iz budžetskih fondova.

DRUGI DEO RADNJE SA MALOLETNICIMA I DECOM

GLAVA I POMOĆNE I ZAŠTITNE MERE ZA DECU POČINIOCE KRIVIČNOG DELA ISPOD UZRASTA KRIVIČNE ODGOVORNOSTI

Član 8

Postupak zaštite dece ispod uzrasta krivične odgovornosti

1. Za dete mlađe od četrnaest (14) godina se ne pokreće sudski postupak. Ako je dete mlađe od četrnaest (14) godina u vreme izvršenja krivičnog dela, svaki postupak koji je započet se odmah prekida i organ starateljstva se obaveštava o ovom slučaju od strane policije nakon konsultacija sa državnim tužiocem za maloletnike.
2. Prema stavu 1 iz ovog člana, organ starateljstva u saradnji i koordinaciji sa drugim institucijama preduzima određene radnje u skladu sa zakonom na snazi za zaštitu dece pod tretmanom počinioca krivičnih dela mlađih od četrnaest (14) godina.
3. U roku ne dužem od sedam (7) dana, a u hitnim slučajevima najkasnije u roku od dvadeset četiri (24) sata nakon prijema informacije ili stavljanja u znanje oko izvršenja bilo kakvog ozbiljnog krivičnog dela ili ponovljenog krivičnog dela, policija informiše i zahteva od organa starateljstva preduzimanje hitnih mera za adekvatan tretman i zaštitu deteta počinioca krivičnog dela. Ova mera hitne pomoći se završava kada organ starateljstva pripremi redovan program za zaštitu i tretman.
4. U skladu sa stv. 2 i 3 ovog člana, pravni akt donet od strane Vlade Republike Kosova reguliše zaštitu dece prestupnika mlađih od uzrasta krivične odgovornosti, program zaštite, zaštitu dece mlađe od krivične odgovornosti u vanrednim situacijama, posredovanje između vršnjaka, pravnu pomoć i tretiranje ove kategorije dece, uvek na osnovu najboljeg interesa dece.

GLAVA II POSREDOVANJE

Član 9

Procedura posredovanja

1. Državni tužilac za maloletnike može predložiti posredovanje ukoliko proceni da bi bilo prikladno s obzirom na prirodu krivičnog dela, okolnosti pod kojima je krivično delo počinjeno, istorijat maloletnika, mogućnost pomirenja maloletnika i oštećenog, mogućnost smanjenja štete oštećenom, mogućnost rehabilitacije maloletnika i njegove reintegracije u društvo.
2. Strankama u postupku se može ponuditi posredovanje ako su izrazili saglasnost za posredovanje.
3. Pre nego što se stranke upute na postupak posredovanja, državni tužilac za maloletnike obaveštava stranke o principima i pravilima posredovanja, kao i o procesu i pravnim efektima bilo kog sporazuma koji je postignut kroz posredovanje, u skladu sa Zakonom o posredovanju

i Zakonikom o krivičnom postupku.

4. Kada maloletni izvršilac i oštećena strana izraze svoju saglasnost za posredovanje, ta saglasnost treba da se unese u zapisnik

5. Maloletnik i oštećeni sporazumno imenuju posrednika, ako ne mogu da se dogovore, posrednika određuje državni tužilac za maloletnike sa spiska posrednika u skladu sa Zakonom o posredovanju i odredbama ovog Zakonika.

6. Po prijemu odluke o imenovanju posrednika, posrednik treba da stupi u kontakt sa maloletnim počiniocem i oštećenim, a zatim pokreće postupak posredovanja.

7. Postupak posredovanja ne može da traje duže od trideset (30) dana od dana donošenja rešenja. O rezultatu posredovanja službeno se obaveštava državni tužilac za maloletnike.

8. Ukoliko postupak posredovanja ne uspe, onda postupak treba da se nastavi odakle je i obustavljen.

9. Postupak posredovanja za maloletnike, uključujući isplatu posrednika je besplatan za stranke, dok u slučajevima kada posrednika odredi tužilac, troškovi postupka plaćaju se iz budžeta Saveta tužilaštva Kosova.

10. Isplata troškova za postupak posredovanja i posrednike vrši se prema Zakonu o posredovanju i podzakonskim aktima donetim za njegovo sprovođenje.

Član 10

Završetak postupka posredovanja

1. Postupak posredovanja se okončava kada:

1.1. je posredovanje uspešno okončano;

1.2. je istekao rok od trideset (30) dana;

1.3. posrednik smatra da nastavljanje postupka posredovanja nije moguće ili nije celishodno;

1.4. maloletnik ili oštećena strana izjave da žele da prekinu postupak.

2. Kada posredovanje nije uspelo, tužilac, sudija ili veće za maloletnike koji je predložio posredovanje, ponovo započne obustavljeni postupak od trenutka njegove obustave.

3. Kada je posredovanje uspešno, rešenjem se odbacuje krivična presuda, a državni tužilac za maloletnike o tome treba da obavesti strane.

4. Ukoliko stranke postignu sporazum o naknadi štete, onda se on dostavlja državnom tužiocu za maloletnike i ukoliko ga on usvoji, sporazum predstavlja izvršni naslov i izvršava se u skladu sa važećim zakonikom.

Član 11

Posrednik za maloletnike

1. Posrednik za maloletnike je osoba koja pomaže stranama da postignu sporazum, bez prava da imponuje rešenje u sporu, i treba deluje u skladu sa principom slobodne volje, pravičnosti, jednakosti stranaka, transparentnosti, efikasnosti i pravičnosti.

2. Posrednik za maloletnike može biti advokat, pravnik, socijalni radnik, učitelj, psiholog ili lice sa nekim drugim zanimanjem koji ispunjava sledeće uslove:

2.1. ima univerzitetsku diplomu;

2.2. ima najmanje pet (5) godina iskustva u radu sa maloletnicima;

2.3. nema izrečenu zabranu obavljanja, delatnosti ili dužnosti, ili neku drugu kaznu izrečenu za krivično delo koje ga čini neodgovarajućim za obavljanje ove profesije;

2.4. da ima sertifikat nadležnog organa za posredovanje da je pohađao obuku za posrednika za maloletnike; i

2.5. da je registrovan u relevantnom registru posrednika.

3. Odredbe o izuzeću sudije kao što je definisano u krivičnom postupku se shodno primenjuju i za isključenje posrednika. Protiv ove odluke se ne može uložiti žalba.

4. Isključenje posrednika mogu da zahtevaju maloletnik, roditelj, usvojlac, staralac, branilac i oštećeni.

5. O zahtevu za izuzeće odluku mora da donese organ koji imenuje posrednika.

6. Protiv rešenja kojim se odbija zahtev za izuzeće posrednika nije dozvoljena žalba.

7. U postupku posredovanja, koji se vodi u skladu sa odredbama ovog zakonika, po potrebi se sprovode odredbe Zakona o posredovanju.

GLAVA III

VRSTE MERA I KAZNI

Član 12

Mere i kazne koje se sprovode prema maloletnicima

1. Mere koje mogu da budu izrečene maloletnicima su: mere diverziteta i vaspitne mere.

2. Kazne koje mogu da budu izrečene maloletnicima su: novčane kazne, nalog za društveno koristan rad i maloletnički zatvor.

3. Moletnicima koji nisu navršili šesnaest (16) godina u vreme izvršenja krivičnog dela ne mogu se izreći kazne.

4. Trajanje bilo koje izrečene mere ili kazne mora da bude utvrđeno odlukom suda u skladu sa ovim Zakonom.

5. Kada sud izrekne kaznu maloletničkog zatvora do dve (2) godine ili meru upućivanja u vaspitno-popravnu ustanovu do dve (2) godine, sud može da izrekne uslovnu kaznu u skladu sa Krivičnim zakonikom Republike Kosova.

6. Pored izricanja mere ili kazne, maloletniku može da bude izrečena mera ili kazna prema drugom delu, glava VIII ovog Zakonika.

Član 13

Odabir mera i kazni koje se sprovode

1. Kada se prema maloletniku izriče mera ili kazna, sud će prvenstveno da uzme u obzir najbolji interes maloletnika a Sud takođe uzima u obzir i sledeće okolnosti: vrstu i težinu krivičnog dela, uzrast maloletnika, stepen psihološkog razvoja, njegov karakter i sklonosti, motive koji su ga naveli da izvrši krivično delo, njegovo vaspitanje u toj fazi, okolinu i okolnosti njegovog života da li je bilo koja mera ili kazna ranije izrečena i druge okolnosti koje mogu da utiču na izricanje mere ili kazne.

2. Probaciona služba priprema potpunu socialnu anketu za maloletnika na zahtev Državnog tužioca, sudije za maloletnike ili suda kako je predviđeno u ovom Zakoniku. Socijalna anketa obuhvata podatke o starosti maloletnika kao i psihološkom razvoju, porodičnoj biografiji, biografiji i okolnostima u kojima maloletnik živi, stepen školovanja, vaspitnom iskustvu i bilo kojem drugom relevantnom podatku.

3. Pre izbora mere ili kazne, sud zahteva od Probacione službe predkazneni izveštaj i mišljenje u vezi izbora mere ili kazne.

Član 14

Izricanje mera protiv mlađeg punoletnog lica za krivično delo počinjeno kao mlađi maloletnik

1. Sudski postupak se ne može voditi protiv punoletnog lica koji je napunio dvadeset (21) godinu za krivično delo koje je izvršio kao maloletnik mlađi od šeznaest (16) godina.

2. Postupak može da se vodi protiv mlađeg punoletnog lica za krivično delo koje je izvršio kao maloletnik mlađi od šesnaest (16) godina, jedino ukoliko je to delo kažnjivo sa više od pet (5) godina zatvora.

3. U postupku iz stava 2 ovog člana, sud može izreći samo odgovarajuću institucionalnu vaspitnu meru. Opšti kriterijumi iz člana 13 ovog Zakonika se uzimaju u obzir zajedno sa vremenom koje je proteklo od izvršenja krivičnog dela.

Član 15

Izricanje mera i kazni punoletnom licu za krivično delo izvršeno kao stariji maloletnik

1. U sudskom postupku koji se vodi protiv mlađeg punoletnog lica za krivično delo počinjeno kao stariji maloletnik sud može da izrekne meru ili kaznu u skladu sa članom 12 ovog Zakonika. Opšti kriterijumi iz člana 13 ovog Zakonika se uzimaju u obzir zajedno sa vremenom koje je

proteklo od izvršenja krivičnog dela.

2. Izuzetno od stava 1 ovog člana, umesto maloletničkog zatvora, sud može izreći kaznu zatvorom ili uslovnu kaznu.

3. Izuzetno od stava 1 ovog člana, umesto maloletničkog zatvora, sud izriče kaznu zatvora ili uslovnu kaznu punoletnom licu koje je navršilo dvadeset tri (23) godine u vreme postupka, pod uslovima propisanim ovim Zakonikom.

Član 16

Izricanje mera i kazni mlađem punoletnom licu za krivično delo izvršeno kao mlađi maloletnik

1. U sudskom postupku sprovedenom protiv mlađeg punoletnog lica za krivično delo izvršeno kao mlađe punoletno lice, sud može da izrekne meru ili kaznu u skladu sa članom 12 ovog Zakonika, ukoliko oceni da će svrha koja bi se postigla izricanjem kazne zatvora da bude postignuta i izricanjem mere ili kazne, uzimajući u obzir okolnosti u kojima je izvršeno krivično delo, mišljenje stručnjaka u vezi sa psihološkim razvojem mlađeg punoletnog lica i njegov najbolji interes.

2. Vaspitna mera ili kazna koja je izrečena može da traje samo dok lice ne napuni dvadeset tri (23) godine.

Član 17

Dejstvo kazne na vaspitnu meru

1. Kad sud izrekne kaznu maloletničkog zatvora maloletniku koji je navršio šesnaest (16) godina starosti tokom izvršenja vaspitne mere, vaspitna mera će se prekinuti kada maloletnik počne da služi kaznu.

2. Kada sud izrekne kaznu maloletničkog zatvora ili zatvor od najmanje godinu (1) dana punoletnom licu tokom izvršavanja vaspitne mere, vaspitna mera će se prekinuti kada izvršilac počne da izdržava kaznu.

3. Kada sud izrekne kaznu maloletničkog zatvora ili zatvora manje od jedne (1) godine punoletnom licu tokom izvršenja vaspitne mere, sud će da odluči u svojoj presudi hoće li vaspitna mera da bude nastavljena ili će da bude opozvana nakon izdržane kazne maloletničkog zatvora ili zatvorske kazne.

Član 18

Evidencija mera i kazni

1. Organ koji izriče te mere i kazne – vodi evidenciju o merama i kaznama izrečenim maloletnicima. Probaciona Služba treba da ima kopije tih podataka.

2. Evidencija o izricanju mera diversiteta i vaspitnih vaninstitucionalnih mera – nemaju karakter kaznene evidencije u smislu Krivičnog zakonika.

3. Podaci o merama i kaznama izrečenim maloletniku su poverljivi. Samo sud i tužilaštvo mogu da dobiju te informacije kada je to potrebno za vođenje postupka protiv istog pojedinca dok je

on još uvek maloletnik. Na zahtev maloletnika ili njegovog zakonskog zastupnika, njemu sud izdaje potvrdu.

4. Podaci iz stava 1. ovog člana biće izbrisani kada lice navrši dvadeset jednu (21) godinu.

5. Kad se izvršava mera ili kazna izrečena punoletnom licu za krivično delo koje je izvršilo kao maloletnik, podaci o meri ili kazni biće izbrisani odmah nakon okončanja mere ili kazne.

6. Podzakonskim aktom kojeg izdaje Sudski savet Kosova, definisan je sadržaj i način vođenja evidencije iz stava 1 ovog člana.

GLAVA IV MERE DIVERZITETA

Član 19 Cilj mera diverziteta

Cilj mera diverziteta je da spreče, kad god je to moguće, otpočinjanje postupka protiv maloletnog izvršioca, da promovišu pozitivnu rehabilitaciju i reintegraciju maloletnika u njegovu/njenu zajednicu u cilju sprečavanja recidivističkog ponašanja.

Član 20 Vrste mera diverziteta

1. Mere diverziteta koje mogu da budu izrečene maloletnom izvršiocu su:

1.1. izmirenje između maloletnog izvršioca i oštećene strane, uključujući izvinjenje maloletnika oštećenoj strani;

1.2. izmirenje između maloletnika i njegove porodice;

1.3. naknada štete oštećenoj strani na osnovu uzajamnog sporazuma između oštećenog, maloletnika i njegovog zakonskog zastupnika u skladu sa finansijskim prilikama maloletnika;

1.4. redovno pohađanje škole;

1.5. prihvatanje zaposlenja ili osposobljavanja za odgovarajuće zanimanje koje odgovara njegovim sposobnostima i stručnostima;

1.6. obavljanje neplaćenog društveno korisnog rada u skladu sa sposobnošću maloletnog izvršioca da obavlja takav rad. Ova mera može se izreći uz saglasnost maloletnika u trajanju od deset (10) do šesdeset (60) časova.

1.7. obrazovanje u oblasti saobraćajnih propisa; i

1.8. psihološko savetovanje;

- 1.9. angažovanje na dobrotvornim aktivnostima;
- 1.10. plaćanje fiksnog iznosa novca namenjenog za dobrotvorne svrhe ili u programu kompenzacije žrtava u skladu sa finansijskom situacijom maloletnika;
- 1.11. angažovanje u sportskim i rekreativnim aktivnostima;
- 1.12. konsultacije između porodica maloletnika;
- 1.13. nalog da se uzdrže od bilo kakvog kontakta sa pojedincima koji mogu imati negativan uticaj na maloletnika;
- 1.14. nalog da ne posećuju određena mesta ili lokacije koje mogu imati negativan uticaj na maloletnika;
- 1.15. nalog da se uzdrže od upotrebe droga i alkohola;
- 1.16. policijska opomena.

Član 21

Uslovi za izricanje mera diverziteta

1. Mere diverziteta mogu biti nametnute od strane tužioca, protiv maloletnika koji je izvršio krivično delo koje je kažnjivo novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine ili za krivično delo učinjeno iz nehata koje je kažnjivo do pet (5) godina zatvora, osim onih koje kao posledica dovode do smrti.
2. Mera policijske opomene iz stava 1, podstav 1.16, i člana 20 ovog Zakonika može se izreći protiv maloletnog kao izvršioca krivičnog dela po prvi put za krivična dela koja su kažnjiva novčanom kaznom ili zatvorom do tri (3) godine.
3. Policijsku opomenu kao meru diverziteta izriče policajac uz dozvolu državnog tužioca za maloletnike. Policija vodi evidenciju policijskih opomena koje su izrečene, a koje nemaju karakter kao kod kažnjenih maloletnika i ne mogu se koristiti na bilo koji način da bi oštetili maloletnika.
4. Uslovi za izricanje mere diverziteta su:
  - 4.1. prihvatanje odgovornosti za krivično delo od strane maloletnika;
  - 4.2. izraz spremnosti od strane maloletnika da se pomiri sa oštećenom stranom, i
  - 4.3. saglasnost maloletnika ili roditelja, usvojioca ili staraoca u ime maloletnika za sprovođenje mere diverziteta.
5. Probaciona služba odmah obaveštava nadležni organ koji izriče mere diverziteta za neispunjanje obaveza iz mera diverziteta od strane maloletnika koji zatim mogu odlučiti da ponovo procesuiraju predmet.

GLAVA V VASPITNE MERE

Član 22

Svrha vaspitnih mera

Svrha vaspitne mere je da doprinese rehabilitaciji i odgovarajućem razvoju maloletnog izvršioca, nudeći zaštitu, pomoć i nadzor, obezbeđivanjem obrazovanja i osposobljavanja za zanimanje i razvijanjem njegove lične odgovornosti da se time sprečava recidivističko ponašanje.

Član 23

Vrste i trajanje vaspitnih mera

1. Vrste vaspitnih mera koje mogu da budu izrečene maloletnom izvršiocu su:

1.1. sudski ukor;

1.2. mere pojačanog nadzora, i

1.3. institucionalne mere.

2. Sudski ukor se izriče maloletniku u čijem je najboljem interesu kratkotrajna mera, naročito ako je krivično delo izvršeno usled neopreznosti ili nehata.

3. Mere pojačanog nadzora su pojačani nadzor od strane roditelja, usvojitelja ili staratelja maloletnika, pojačani nadzor u drugoj porodici i pojačani nadzor Organa starateljstva. Ove mere bivaju izrečene maloletniku čiji najbolji interes ne zahteva izolovanje od njegovog ranijeg okruženja čemu udovoljava dugotrajna mera koja maloletniku pruža mogućnost vaspitanja, rehabilitacije ili tretmana. Trajanje ove mere ne može da bude kraće od tri (3) meseca niti duže od dve (2) godine.

4. U Institucionalne vaspitne mere spada: upućivanje maloletnika u vaspitnu-popravnu ustanovu i upućivanje maloletnika u ustanovu za specialno staranje. Ove mere se izreču maloletniku čiji se najbolji interesi zadovoljavaju izolovanjem od njegove ranije okoline i dugotrajnom merom koja maloletniku obezbeđuje mogućnost vaspitanja, rehabilitacije ili tretmana.

5. Trajanje vaspitne mere ne može prekoračiti maksimalni rok zatvora predviđen za to krivično delo.

Član 24

Sudski ukor

1. Sud izriče meru sudskog ukora kada bude smatrano da je takva mera dovoljna i da je u najboljem interesu maloletnika u smislu pozitivnog uticaja na njegovo ponašanje.

2. Maloletnik kojem je izrečen sudski ukor informiše se da je on izvršio štetno i opasno delo koje predstavlja krivično delo i da će ako ponovo izvrše takvo delo sud da izrekne strožiju meru ili kaznu.

Član 25

Pojačani nadzor od strane roditelja, usvojitelja ili staratelja

1. Sud izriče meru pojačanog nadzora od strane roditelja, usvojitelja ili staratelja nakon što sasluša roditelja, usvojitelja ili staratelja, kada je roditelj, usvojitelj ili staratelj sposoban da nadzire maloletnika, ali je propustio da vrši takav nadzor kada je takva mera u najboljem interesu maloletnika.
2. Kada izriče ovu meru, sud može da roditelju, usvojitelju ili staratelju pruži potrebna uputstva i da njemu naloži da ispunjava određene dužnosti kao deo mere koja biva izrečena u svrhu staranja o maloletniku i ostvarivanja pozitivnog uticaja na njega.
3. Kada izriče ovu meru, sud može da izda nalog Probacionoj službi da proveri izvršenje mere i da pruži potrebnu pomoć roditelju, usvojitelju ili staratelju.

Član 26

Pojačani nadzor od strane druge porodice

1. Sud izriče meru pojačanog nadzora u drugoj porodici pošto sasluša roditelja, usvojitelja ili staratelja, kada roditelj, usvojitelj ili staratelj nisu u stanju da obavljaju pojačani nadzor nad maloletnikom i kada je takva mera u najboljem interesu maloletnika.
2. Izvršenje ove mere biva prekinuto kada roditelj, usvojitelj ili staratelj maloletnika budu u stanju da obavljaju pojačani nadzor nad njim ili kada prema rezultatima rehabilitacije više nema bio kakve potrebe za pojačanim nadzorom.
3. Kada izriče ovu meru, sud može da naredi Probacionoj službi da proveri izvršenje mere i da pruži potrebnu pomoć porodici koja obavlja nadzor.

Član 27

Pojačani nadzor od strane organa starateljstva

1. Sud izriče meru pojačanog nadzora od strane Organa starateljstva kad sasluša roditelja, usvojitelja ili staratelja, kad roditelj, usvojitelj ili staratelj nisu u mogućnosti da vrše pojačani nadzor nad maloletnikom i kada je takva mera u najboljem interesu maloletnika.
2. Pri izvršavanju ove mere maloletnik ostaje sa roditeljem, usvojiteljem ili starateljem.
3. Kada izriče ovu meru sud isto tako mora da odredi obaveze Organa starateljstva, uključujući:
  - 3.1. nadzor nad vaspitanjem maloletnika;
  - 3.2. olakšavanje pristupa u stručnom osposobljavanju i zapošljavanju;
  - 3.3. obezbeđivanje da maloletnik bude odvojen od bilo kojeg negativnog uticaja;
  - 3.4. olakšanje pristupa neophodnoj medicinskoj nezi;

3.5. pružanje mogućih rešenja za bilo koje probleme koji mogu da iskrsnu u životu maloletnika; i

3.6. druge obaveze za koje sud oceni da bi bile u najboljem interesu maloletnika.

4. Organ starateljstva je dužan da izveštava sud, koji je izrekao meru pojačanog nadzora od strane Organa starateljstva u vezi izvršenja sudske odluke najmanje svaka tri (3) meseca.

Član 28

Posebne obaveze u vezi sa merama pojačanog nadzora

1. Kada izriče neku od mera iz čl. 25, 26 i 27 ovog Zakonika sud može da izrekne takođe i jednu ili više posebnih obaveza ukoliko sud konstatuje da je to neophodno radi uspešnog izvršavanja mere, s tim da važenje posebnih obaveza ne prelazi trajanje mere.

2. Sud može da izrekne maloletniku sledeće posebne obaveze:

2.1. lično izvinjenje oštećenoj strani;

2.2. naknadu štete oštećenoj strani u skladu sa finansijskim mogućnostima maloletnika;

2.3. redovno pohađanje škole;

2.4. prihvatanje zaposlenja ili osposobljavanje za zanimanje koje odgovara njegovim/njenim sposobnostima i veštini;

2.5. uzdržavanje od bilo kakvog dodira sa određenim pojedincima koji bi mogli da vrše negativan uticaj na maloletnika;

2.6. prihvatanje psihološkog savetovanja;

2.7. uzdržavanje od odlazanja na izvesna mesta koja bi vršila negativan uticaj na maloletnika
i

2.8. uzdržavanje od upotrebe droga i alkohola.

3. Sud u bilo koje vreme može da okonča ili izmeni posebne obaveze izrečene maloletniku.

4. Ako maloletnik ne izvršava posebne obaveze iz stava 2 iz ovog člana, sud može da zameni meru pojačanog nadzora nekom drugom vaspitnom merom.

5. Kada naređuje posebne obaveze prema stavu 2 ovog zakonika sud obavešava maloletnika da nepoštovanje obaveza može da dovede do izricanja strožije vaspitne mere.

Član 29

Upućivanje u vaspitno-popravnu ustanovu

1. Sud izriče meru upućivanja u vaspitno-popravnu ustanovu kada je nepohodno da maloletnik koji je izvršio krivično delo kažnjivo kaznom zatvora u trajanju dužem od tri (3) godine dobije specializovano vaspitanje i kada je takva mera u najboljem interesu maloletnika.
2. Izuzećem od stava 1 iz ovog člana, sud može da izrekne meru upućivanja u vaspitno-popravnu ustanovu kada je maloletnik izvršio krivično delo kažnjivo do tri godine, a kada druge mere izrečene maloletnicima, nisu postigle svoj cilj.
3. Kada odlučuje o izricanju ove mere, sud uzima u obzir težinu i prirodu krivičnog dela i dali je maloletniku prethodno izrečena vaspitna mera ili kazna maloletničkog zatvora.
4. Trajanje ove mere ne može da bude kraće od jedne (1) godine niti duže od pet (5) godina.

Član 30

Upućivanje u ustanovu sa posebnim zdravstvenim staranjem

Sud može da izrekne meru upućivanja u ustanovu sa posebnim staranjem umesto mere upućivanja u vaspitnu instituciju ili vaspitno-popravnu ustanovu na preporuku medicinskog veštaka kada je maloletniku potrebno posebno staranje zbog duševnog poremećaja ili fizičkog hendikepa i ako je to u najboljem interesu maloletnika. Sud koji je izrekao meru svakih tri (3) meseci razmatra dali ima potrebe da maloletnik i dalje ostane u ustanovi sa posebnim staranjem.

GLAVA VI

NOVČANA KAZNA I NALOG ZA DRUŠTVENO KORISTAN RAD

Član 31

Novčana kazna

1. Sud može da izrekne novčanu kaznu maloletniku ako maloletnik može da plati tu kaznu. Prilikom izricanja novčane kazne, sud razmatra finasijsko stanje a posebno visinu njegovih ličnih prihoda, drugih prihoda, imovine i obaveza. Sud ne može da izrekne novčanu kaznu iznad visine sredstava koje poseduje maloletnik.
2. Novčana kazna ne može da bude manja od dvadeset i pet (25) evra niti veća od pet hiljada (5,000) evra.
3. U presudi je utvrđen poslednji rok za plaćanje kazne koji ne može da bude kraći od petnaest (15) dana niti duži od tri (3) meseca, ali u opravdanim okolnostima sud može da dozvoli da kazna bude plaćena u ratama tokom perioda koji nije duži od dve (2) godine.
4. Ako maloletnik ne želi ili nije u stanju da plati novčanu kaznu, sud može da dozvoli da novčana kazna bude plaćena u ratama tokom perioda koji nije duži od dve (2) godine. Ako posle toga maloletnik i dalje ne želi ili ne može da plati kaznu, sud može, uz saglasnost osuđenog lica, da zameni novčanu kaznu sa nalogom za društveno koristan rad koji ne ometa njegovo redovno pohađanje škole i druge radne aktivnosti.

5. Sud može da zameni novčanu kaznu sa nekom od van institucionalnih vaspitnih mera, kao što je predviđeno datim odredbama iz ovog zakonika, ako maloletnik ne plati novčanu kaznu, a niti je saglasan sa zamenjivanjem sa nalogom za društveno koristan rad.

Član 32

Nalog za društveno koristan rad

1. Sud može da izrekne kaznu u vidu naloga za društveno koristan rad. Kada izriče naredbu za društveno koristan rad, sud naređuje maloletniku da obavlja neplaćeni društveno koristan rad tokom određenog vremena od trideset (30) do sto dvadeset (120) časova.

2. Uz saglasnost maloletnika, sud može da zameni izrečenu institucionalnu vaspitnu meru do tri (3) godine, maloletnički zatvor do dve (2) godine ili novčanu kaznu sa nalogom za društveno koristan rad.

3. Probaciona služba utvrđuje vrstu društveno korisnog rada koji treba da obavi osuđeno lice, određuje specifičnu organizaciju za koju će osuđeno lice da obavlja društveno koristan rad, odlučuje o danima u nedelji kada će se obaviti rad i nadgleda obavljanje društveno korisnog rada.

4. Probaciona služba vodi računa da izvršenje društveno korisnog rada ne utiče na prekid školovanja ili na redovni radni odnos maloletnika.

5. Društveno koristan rad izreknut od strane suda, treba da bude izvršen u roku od jedne (1) godine.

6. Ako nakon isteka određenog perioda maloletnik nije obavio društveno koristan rad ili je taj društveno koristan rad obavio samo delimično, da u proporcionalnom trajanju bude izvršena prvobitna institucionalna vaspitna mera ili maloletnički zatvor, uzimajući u obzir trajanje obavljenog društveno korisnog rada.

7. U takvim slučajevima, sud nije uslovljen minimalnim vremenskim trajanjem od jedne (1) godine za meru institucionalnog vaspitanja, niti vremenskin rokom od šest (6) meseci kazne zatvora, utvrđene ovim zakonom“.

GLAVA VII

ZATVOR ZA MALOLETNIKE

Član 33

Svrha zatvora za maloletnike

Svrha zatvoraza maloletnike je da doprinese rehabilitaciji i razvoju maloletnog izvršioca, posebno vaspitanju maloletnika, specializovanom vaspitanju, stručnom osposobljavanju i odgovarajućem razvoju ličnosti. Pored toga, maloletnički zatvor bi trebao da pozitivno utiče na maloletnika zaštitom, pomoći i nadzorom radi sprečavanja recidivizma.

Član 34

Izricanje zatvora za maloletnike

Sud može da izrekne kaznu maloletničkog zatvora maloletnom izvršiocu koji je navšio šesnaest (16) godina, a izvršio je krivično delo kažnjivo zatvorem dužem od pet (5) godina kada izricanje vaspitne mere ne bi bilo odgovarajuće zbog težine krivičnog dela, posledica istog i stepena krivične odgovornosti.

Član 35

Trajanje zatvora za maloletnike

1. Trajanje maloletničkog zatvora ne može da bude duže od maksimalne zatvorske kazne propisane za određeno krivično delo, ali može da bude kraće od minimalne zatvorske kazne propisane za to krivično delo.

2. Maloletnički zatvor ne može da bude kraći od šest (6) meseci niti duži od pet (5) godina i biva izrečen u punim mesecima i godinama. U izuzetnim slučajevima, najduže trajanje maloletničkog zatvora je deset (10) godina za teška krivična dela kažnjiva doživotnim zatvorom, ili ako je maloletnik izvršio najmanje dva (2) krivična dela u sticaju od kojih je svako kažnjivo kaznom zatvora dužom od deset (10) godina.

3. Kada odlučuje o trajanju maloletničkog zatvora, sud uzima u obzir sve olakšavajuće i otežavajuće okolnosti predviđene u članu 13 ovog Zakonika i čl. 73 i 74 Krivičnog zakonika Republike Kosova.

Član 36

Uslovno oslobađanje iz zatvora za maloletnike

1. Lice osuđeno na maloletnički zatvor može da bude uslovno otpušteno ako je odslužilo najmanje jednu trećinu (1/3) kazne koja je izrečena.

2. Kada odobrava uslovno oslobađanje, sud može da izrekne meru pojačanog nadzora od strane roditelja, usvojitelja ili oragana strarateljstva koji traje do kraja izrečene kazne.

3. Sud može da opozove uslovni otpust ako u toku uslovnog otpusta maloletnik izvrši krivično delo za koje je izrečena kazna zatvora ili maloletničkog zatvora od najmanje šest (6) meseci.

Član 37

Izricanje vaspitnih mera i kazne maloletničkog zatvora za krivična dela u sticanju

1. Za krivična dela u sticaju, sud izriče samo jednu vaspitnu meru ili samo kaznu maloletničkog zatvora kada su ispunjeni zakonikski uslovi za izricanje takve kazne i sud utvrdi da ona treba da bude izrečena.

2. stav 1 iz ovog člana se takođe primenjuje kad je maloletnik izvršio drugo krivično delo pre ili posle izricanja vaspitne mere ili kazne maloletničkog zatvora.

GLAVA VIII MERE OBAVEZNOG LEČENJA I DOPUNSKE KAZNE

Član 38

Svrha i izricanje mera obaveznog tretmana

1. Svrha mere obaveznog tretmana je da doprinese rehabilitaciji maloletnika i sprečavanju rizika od recidivizma. Obavezni tretman se izriče u skladu sa odredbama Krivičnog zakonika Republike Kosova.
2. Sud može da izrekne meru obaveznog psihijatrijskog lečenja maloletniku u skladu sa Glavom V iz Krivičnog zakonika Republike Kosova.
3. Sud može da izrekne meru obaveznog psihiatriskog lečenja maloletniku u skladu s Glavom V iz Krivičnog zakonika Republike Kosova.
4. Mera obaveznog tretmana izriče se samo posle odgovarajućih konsultacija sa Probacionom službom, Organom starateljstva i odgovarajućim stručnjacima.
5. Mera obaveznog tretmana ne može da bude izrečena istovremeno sa sudskim ukorom.

Član 39

Izricanje dopunske kazne

1. Kada sud smatra opravdanim može da izrekne i dopunsku kaznu u skladu sa čl. 64 i 69 Krivičnog zakonika Republike Kosova.
2. Dopunske kazne na osnovu člana 62 Krivičnog zakonika Republike Kosova, mogu da se izreknu mladom punoletnom licu kada mu se sudi na osnovu člana 16 ovog Zakonika.

TREĆI DEO

GLAVA I POSTUPAK

Član 40

Hitne radnje i sprečavanje suđenja u odsustvu

1. Kada je maloletnik zadržan, u zatvoru ili pritvoru, organi koji sprovode postupak imaju obavezu da hitno deluju.
2. Maloletniku se ne može suditi u odsustvu.
3. Kada postupaju u prisustvu maloletnika, a posebno pri njegovom ispitivanju, organi koji učestvuju u postupku dužni su da postupaju pažljivo, uzimajući u obzir psihološki razvoj, osetljivost, lične karakteristike i posebne potrebe maloletnika, tako da vođenje postupka nema suprotno dejstvo na njegov razvoj.

4. Maloletnik treba da bude informisan o svojim pravima po sledećem:

- 4.1. pravo na informisanje nosioca roditeljskog prava;
- 4.2. pravo na pomoć od strane jednog advokata;
- 4.3. pravo na zaštitu privatnosti;
- 4.4. pravo da bude u pratnji nosioca roditeljskog prava tokom svih faza postupka, pored onih sudskih;
- 4.5. pravo na pravnu pomoć;
- 4.6. pravo na individualnu procenu;
- 4.7. pravo na lekarsku kontrolu;
- 4.8. pravo da se ograniči pritvor i pravo alternativnih mera, uključujući i pravo na periodično preispitivanje pritvora;
- 4.9. pravo da bude u pratnji nosioca roditeljskog prava tokom sudskih rasprava;
- 4.10. pravo da lično prisustvuje na suđenjima;
- 4.11. pravo na efiksna pravna sredstva; i
- 4.12. pravo na poseban pristup tokom trajanja pritvora.

5. Informacije iz stava 4 ovog člana, treba da se dostave u pisanoj formi, usmeno, ili u obe forme, jednostavnim i razumljivim jezikom i uz razumevanje da su date informacije registrovane, upotrebom procedure registracije.

Član 41 **Obrana maloletnog**

1. Maloletnik mora imati svog branioca prilikom prvog ispitivanja, kao i tokom čitavog postupka.
2. Maloletnika može da zatupa samo branilac koji je registrovan pri Advokatskoj komori Republike Kosova.
3. Ako sam maloletnik ili njegov zakonski zastupnik ne angažuju branioca, onda branioca po službenoj dužnosti, o državnom trošku određuje sud, odnosno državni tužilac za maloletnike ili drugi organ koji vodi postupak, po pravilu iz reda advokata koji su specijalizovani u posebnoj oblasti zaštite prava maloletnika iz registra Advokatske komore Republike Kosova.
4. Branilac koji je imenovan po službenoj dužnosti u skladu sa stavom 3 iz ovog člana ostaje do kraja postupka, osim objektivnih okolnosti nastalih izvan kontrole maloletnih branitelja koji će zahtevati promene u zastupanju maloletnika ili dok maloletnik ili njegov pravni zastupnik nisu

sami izabrali svog branioca.

5. Branilac maloletnika treba da smatra maloletnike klijentuma sa punim pravom, što znači da oni obavezno treba da uzmu u obzir i predstave njihovo mišljenje, kao i da im obezbede sve potrebne informacije i objašnjenja u vezi sa mogućim posledicama njihovog pogleda i mišljenja.

Član 42

Pratnja maloletnika

1. Roditelji, usvojitelji ili staratelji imaju pravo da budu uz maloletnika u svim postupcima i od njih može da bude zahtevano da učestvuju ako je to u najboljem interesu maloletnika. Sudija za maloletnike može da isključi roditelja, usvojitelja ili staratelja iz učešća u postupku ako je takvo izučeće u najboljem interesu maloletnika.

2. Kada roditelji, usvojitelj ili staratelj maloletnika ne izvršavaju svoje roditeljske obaveze, sud može maloletniku da postavi jednog (1) privremenog staratelja.

3. Sudovi vode evidenciju pripremljenu od Centra za socijalni rad, o socijalnim radnicima, nastavnicima, pedagogima ili dobrovoljnim stručnjacima iz čijih redova se postavlja privremeni staratelj u slučajevima iz stava 2 ovog člana.

Član 43

Obaveza svedočenja

Nijedno lice ne može da bude oslobođeno dužnosti da svedoči u vezi sa okolnostima potrebnim za procenjivanje psihološkog razvoja maloletnika ili upoznavanje njegove ličnosti i uslova u kojima on živi.

Član 44

Razdvajanje i spajanje postupka

1. Kada je maloletnik učestvovao u izvršenju krivičnog dela sa punoletnim licem, postupak protiv maloletnika biva razdvojen i vodi se prema odredbama ovog Zakonika.

2. Izuzetno, postupak protiv maloletnika može da se spoji sa postupkom protiv punoletnog lica i može da bude vođen u skladu sa opštim odredbama Zakonika o krivičnom postupku Kosova, samo ako je spajanje postupka od suštinske važnosti za razjašnjavanje slučaja. Sudsko veće za maloletnike u fazama postupka pre sudskog razmatranja ili sudsko telo za maloletnike na sudskom razmatranju donosi rešenje o ovome na osnovu opravdanog predloga državnog tužioca za maloletnike ili branioca. Posle prijema odluke, nezadovoljna strana ima pravo žalbe pri drugostepenom sudu u roku od tri (3) dana.

3. Kada se vodi zajednički postupak protiv maloletnog i punoletnog izvršioca, odredbe čl. 40-43, 45, 46 i 47 stv. 1 i 3, čl. 60-63 i člana 66 ovog Zakonika, uvek se primenjuju na maloletnika u slučajevima kada pitanja koja se odnose na maloletnika se razjašnjavaju na sudskom pretresu i čl.71 -73 ovog Zakonika se uvek primenjuju u vezi maloletnika, dok ostale odredbe ovog Zakonika primenjuju se ako njihova primena nije u suprotnosti sa vođenjem zajedničkog postupka.

Član 45

Obaveštenje o pokretanju i toku postupka

1. U postupku protiv maloletnika, nezavisno od ovlašćenja jasno predviđenih u odredbama ovog zakonika, organ starateljstva i probaciona služba obaveštavaju se o toku postupka, kako bi mogli da podnose predloge i iznosu činjenice i dokaze koji su važni za donošenje pravilne odluke.
2. Državni tužilac za maloletne obaveštava nadležni Organ starateljstva i Probacionu službu uvek kada je pokrenut postupak protiv maloletnika.

Član 46

Pozivnica

1. Maloletnik se poziva u sud lično, preko roditelja, usvojitelja ili njegovog stratelja.
2. Maloletniku se dostavljaju rešenja i ostala pisana dokumenta u skladu sa Zakonikom o krivičnom postupku, isključujući odredbe Zakonika krivičnog postupka o objavljivju dokumenata, koje se ističu na oglasnoj tabli suda

Član 47

Poverljivost

1. Svi postupci koji uključuju maloletnika su poverljivi. Nikakvo snimanje postupka, uključujući tonsko ili video snimanje, ne sme biti objavljeno bez odobrenja suda.
2. Samo deo presude donete u toku postupka koji je odobren za objavljivanje sme da bude objavljen.
3. Kada je odobreni deo snimanog postupka ili odluke objavljen, lični podaci koji mogu da budu iskorišćeni za identifikaciju maloletnika ne smeju da budu otkriveni.
4. Odredbe ovog člana primenjuju se u postupcima koji obuhvataju punoletno lice kome se sudi za krivična dela koja je izvršio kao maloletnik.

GLAVA II

SUDSKO VEĆE ZA MALOLETNE

Član 48

Sastav

1. Na prvom stepenu, sudija za maloletnike sudi za krivična dela za koje je kao glavna kazna predviđena novčana kazna ili kazna zatvorom do deset (10) godina.
2. Na prvom stepenu, sudsko veće za maloletnike sastavljeno od troje sudija od kojih je predsedavajući sudskog veća upravo sudija za maloletnike, sudeći za krivična dela za koje je predviđena kazna zatvora više od deset (10) godina ili teža kazna.

3. Na drugom stepenu, sudi kolegijum sudija za maloletnike sastavljen od troje (3) sudija od kojih je sudija izvestilac upravo sudija za maloletnike. Na trećem stepenu i na osnovu vanrednih pravnih lekova i drugim slučajevima predviđenih ovim Zakonikom postupak vodi kolegijum za maloletnike koji se sastoji od tri sudije od kojih je predsedavajući kolegijuma upravo sudija za maloletnike.

Član 49

Obustava postupka

Tužilac može da obustavi gonjenje krivičnog dela i izrekne meru diverziteta ako su se ispunili uslovi iz člana 21 ovog Zakonika. Pre odlučivanja o meri odvratanja, tužilac poziva maloletnika, njegove roditelje, usvojitelje ili staratelja i branioca.

Član 50

Nadležnosti drugostepenog suda

1. Drugostepeni sud je nadležan:

- 1.1. da odlučuje o žalbi protiv odluke sudije za maloletnike ili sudskog veća za maloletnike izrečene u prvom stepenu;
- 1.2. da odlučuje o žalbi protiv odluke državnog tužioca za maloletnike; i
- 1.3. u drugim slučajevima postupa onako kako je to predviđeno zakonikom.

Član 51

Teritorijalna nadležnost

1. Po pravilu, sud na čijoj teritoriji maloletnik ima stalno prebivalište teritorijalno je nadležan za vođenje postupka protiv maloletnika.

2. Ako maloletnik nema stalnu adresu ili je adresa nepoznata, teritorijalno je nadležan sud na čijoj teritoriji maloletnik ima trenutno boravište.

3. Postupak može da bude vođen pred sudom na čijoj teritoriji maloletnik ima trenutno boravište iako on ima stalno prebivalište, ili pred sudom na čijoj teritoriji je izvršeno krivično delo, ako je očigledno da će pred tim sudom postupak biti vođen mnogo lakše.

4. Za krivična dela predviđena u članu 108 po pravilu, sud na čijem području je stalno prebivalište oštećene strane je mesno nadležan za pokretanje postupka za krivična dela izvršena protiv deteta, a postupak može da se primeni pri sudu na teritoriji gde je zločin počinjen ako se sudski postupak lakše primenjuje pri tom sudu.

GLAVA III PRIPREMNI POSTUPAK

Član 52

Pokretanje pripremnog postupka

1. Tužilac pokreće pripremini postupak protiv određenog maloletnika na osnovu policijske krivične prijave, krivične prijave drugih lica ili iz drugih izvora ako postoji opravdana sumnja da je maloletnik izvršio krivično delo.

2. Za krivična dela kažnjiva kaznom zatvora kraćom od tri (3) godine ili novčanom kaznom, tužilac može da odluči da ne pokrene pripremini postupak iako postoji osnovana sumnja da je maloletnik izvršio krivično delo, ako tužilac smatra da nebi bilo odgovarajuće da bude vođen postupak protiv maloletnika zbog prirode krivičnog dela, okolnosti pod kojima je izvršeno, odsustva ozbiljne štete ili posledica za oštećenog, kao i prošlosti maloletnika i njegovih ličnih osobina.

3. Kada se izvršava kazna ili mera protiv maloletnika, tužilac može da odluči da ne pokrene pripremini postupak za drugo krivično delo koje je izvršio maloletnik ako, imajući u vidu ozbiljnost tog krivičnog dela kao i kaznu i meru koja se izvršava, vođenje postupka i izricanje kazne ili mere ne bi služilo bilo kojoj svrsi.

4. Ako tužilac odluči da ne pokrene pripremini postupak, on obaveštava organ starateljstva, policiju i oštećenu stranu kada je slučaj iniciran od strane policije.

5. U cilju utvrđivanja okolnosti iz stava 1 ovog člana, državni tužilac može da zahteva da Probaciona služba sprovede socijalnu anketu predviđenu članom 13 ovog Zakonika. Ako je potrebno, tužilac može da pozove roditelja, usvojitelja ili staratelja maloletnika kao i ostala lica i institucije i oštećenu stranu.

6. Ako iz bilo kojeg razloga nije moguće da socialna anketa iz stava 5 ovog člana bude obavljena pre donošenja odluke o podobnosti pokretanja pripremnog postupka, tužilac obezbeđuje potrebne informacije iz člana 13 ovog Zakonika, te može da se konsultuje sa Probacionom službom o svojoj odluci.

Član 53

Rešenje o pokretanju pripremnog postupka

1. Pripremini postupak pokreće se rešenjem tužioca. Rešenjem se utvrđuje maloletnik protiv kojeg se vodi pripremini postupak, vreme pokretanja pripremnog postupka, opis dela u kojem su navedeni elementi krivičnog dela, pravni naziv krivičnog dela, okolnosti i činjenice koje potvrđuju opravdanu sumnju za izvršenje krivičnog dela, dokazi i informacije koji su već prikupljeni i izveštaj o bilo kojoj meri ili kazni koja je ranije izrečena maloletniku. Overena kopija rešenja o pripremnom postupku dostavlja se sudiji za maloletnike bez odlaganja.

1. Odredbe Zakonika o krivičnom postupku se sprovode u skladu sa pripremnim postupkom.

Član 54

Određivanje stručnjaka za mentalno zdravlje i predkazneni izveštaj

1. Sudija za maloljetnike određuje odgovarajuće stručnjake za mentalno zdravlje, kada je to potrebno radi utvrđivanja mentalnog zdravlja maloljetnika, bilo u vrijeme izvršenja krivičnog dela ili da konstatuje sposobnost maloljetnika da prati suđenje ili i jedno i drugo. Sudija za maloljetnike može da izvrši ovakva imenovanja po službenoj dužnosti ili na zahtev tužioca, branioca, roditelja, usvojitelja ili staratelja. Kontrola biva obavljena u odgovarajućem i poverljivom ambijentu. Mišljenje stručnjaka za mentalno zdravlje je poverljivo i može se otkriti sudu i strankama.
2. Sud traži od Probacione službe pripremu predkaznenog izveštaja.

Član 55

Garantovanje prava u postupku

1. Tokom pripremnog postupka, sudija za maloljetnike garantuje prava maloljetnika i nadgleda pripremi postupak.
2. Branilac, roditelj, usvojitelj ili staratelj maloljetnika organ starateljstva mogu da prisustvuju radnjama preduzetim u pripremnom postupku. Kada ova lica prisustvuju obavljajući tih radnji mogu da podnose predloge i postavljaju pitanja licu koje se ispituje.
3. Ispitivanje maloljetnika, u slučajevima kada je potrebno, obavlja se uz pomoć pedagoga, psihologa, defektologa ili nekog drugog eksperta.

Član 56

Prekid pripremnog postupka

1. Državni tužilac okončava pripremi postupak ako je u bilo koje vreme očigledno iz prikupljenih dokaza:
  - 1.1. da ne postoji opravdana sumnja da je maloljetnik izvršio naznačeno krivično delo;
  - 1.2. da je istakao rok zataranja krivičnog gonjenja;
  - 1.3. da je krivično delo obuhvaćeno amnestijom;
  - 1.4. da postoje predviđeni uslovi iz stava 2 iz člana 52 ovog Zakonika; ili
  - 1.5. da postoje druge okolnosti koje ometaju gonjenje.
2. Državni tužilac za maloljetnike o prekidu pripremnog postupka odmah obaveštava sudiju za maloljetnike, organ starateljstva, oštećenu stranu i policiju o okončanju pripremnog postupka. Javni Tužilac odmah obaveštava i maloljetnika o okončanju pripremnog postupka, osim u slučajevima ako nikakva radnja nije preduzeta u pripremnom postupku.

Član 57

Nastavak postupka

1. Ako je počeo prethodni postupak, on mora biti završen u roku od šest (6) meseci. Ako se ne preda predlog za izricanje mere ili kazne, u tom periodu, krivični postupak se automatski prekida.

2. Na zahtev državnog tužioca za maloletnike, sudija ili sudsko telo za maloletnike ili veća za maloletnike, može da dozvoli nastavak pripremnog postupka za još šest (6) meseci iz stava 1 ovog člana ukoliko državni dužilac za maloletnike dokaže da se pripremi postupak stalno i aktivno odvijao i da je svako kašnjenje van kontrole državnog tužioca za maloletnike. To između ostalog može uključiti, pripremu kompleksnih procedura, kada postoji više od jednog okrivljenog ili oštećene strane i kada postoji zahtev za međunarodnu pravnu pomoć.

3. Zahtev tužioca iz stava 2. ovog člana dostavlja se pre isteka roka za pripremi postupak koji je predviđen u stavu 1 ovog člana.

Član 58

Obaveštenje o završetku postupka

Pre završetka pripremnog postupka, tužilac obaveštava branioca o svojoj nameri da završi postupak u roku od petnaest (15) dana. U toku ovog perioda, branilac može da podnese zahtev za razmatranje novih činjenica ili dokaza u skladu sa stavom 2 člana 55 ovog Zakonika. Ukoliko državni tužilac odobri zahtev, pripremi postupak se ne završava, te je potrebno novo obaveštenje o završetku postupka. Ukoliko zahtev nije podnet, postupak se završava u roku koji je saopšten stranama. Državni tužilac ne uzima u obzir zahtev za razmatranje novih činjenica ili dokaza posle završetka pripremnog postupka.

Član 59

Predlog za izricanje mere ili kazne

1. Posle završetka pripremnog postupka, državni tužilac može podneti sudu obrazložen predlog za izricanje vaspitne mere ili kazne.

2. Predlog tužioca treba da sadrži: lične podatke maloletnika, opis krivičnog dela, zakonski naziv krivičnog dela uz navodjenje odredbi Krivičnog zakonika Republike Kosovo, dokaze koji ukazuju da je maloletnik izvršio krivično delo, rezultate neke socialne ankete koju je izvršila Probaciona Služba i predlog za izricanje vaspitne mere ili kazne maloletniku, obuhvataivši razloge zašto nije izrečena mera diverziteta.

GLAVA IV

PRIVREMENO HAPŠENJE, ZADRŽAVANJE U POLICIJI I PRITVOR

Član 60

Opšta pravila

1. Privremeno hapšenje, zadržavanje u policiji i pritvor maloletnika bivaju naloženi samo kao poslednja mera i u najkraćem mogućem trajanju.

2. Maloletno lice ima pravo da se podvrgne opštoj neinvazivnoj zdravstvenoj kontroli, po zahtevu kompetentnih vlasti, deteta, roditelja, roditelja usvojioca, staratelja ili advokata tokom zadržavanja i pre podnošenja predloga za određivanje mere pritvora kako bi se osiguralo da njegovo mentalno i fizičko zdravlje dozvoljavaju pritvor kao i da bi konstatovali neku eventualnu zloupotrebu a to treba da obavi opšti lekar ili neko drugo profesionalno kvalifikovano lice.

3. Policija može da uhapsi i pritvori maloletnika u skladu sa Glavom X Zakonika o krivičnom postupku.

4. Privremeno hapšene ili zadržavanje maloletnika ne može da traje duže od dvadeset i četiri (24) sata. Po isteku ovog perioda policija treba da oslobodi maloletnika, osim ako sudija za maloletnike odredi pritvor.

Član 61

Određivanje i trajanja pritvora

1. Sudija za maloletnike može da odredi pritvor prema maloletniku ako postoje razlozi iz predviđenih odredbama Zakonika o krivičnom postupku Kosova i ako su alternative pritvora nedovoljne da obezbede prisustvo maloletnika, da spreči ponovno izvršenje krivičnog dela i da obezbedi uspešno vođenje krivičnog postupka. Sudija za maloletnike razmatra dali mere navedene u članu 7 ovog Zakonika ili u članu 173 Zakonika o krivičnom postupku, mogu da budu naređene kao alternativa pritvoru. Rešenje o pritvoru maloletnika obuhvata obrazloženo objašnjenje o nedovoljnosti alternativa meri pritvora.

2. Maloletnik može da bude zadržan u pritvoru prema rešenju sudije za maloletnike trideset (30) dana od dana njegovog hapšenja. U pripremnom postupku maloletniku se može produžiti pritvor do šezdeset (60) dana, dok se na odgovarajući predlog tužioca, pritvor za maloletnika može biti dodatno produžen do devedeset (90) dana.

3. Sudija za maloletnike razmatra rešenje o pritvoru u roku od trideset (30) dana od datuma dobijanja rešenja. Ovo razmatranje se obavlja na sednici sudskog saslušanja u prisustvo maloletnika, njegovog branioca i tužioca.

Član 62

Odvajanje od punoletnih pritvorenika i pažnja prema maloletnom licu

1. Maloletnici koji se nalaze u pritvoru u centru za pritvor su odvojeni od punoletnih pritvorenika.

2. Maloletnik koji se nalazi u pritvoru može da bude držan u vaspitno-popravnoj instituciji ako sudija za maloletnike smatra da je to u najboljem interesu maloletnika.

3. Za vreme zadržavanja u pritvoru, maloletnici u skladu sa njihovim uzrastom, polom i ličnošću dobijaju socialnu, vaspitnu, psihološku, medicinsku i fizičku pomoć.

Član 63

Ograničenje pritvora i obračun vremena provedenog u pritvoru i bilo koji drugi oblik lišavanja slobode

1. Odredbe zakonika o krivičnom postupku za pritvor se u odgovarajućem smislu sprovode i za pritvor maloletnika, ako drugačije nije određeno odredbama ovog Zakonika.

2. Izuzetno od stava 1 iz ovog člana, maloletnik ne može biti zadržan u pritvoru duže od sto osamdeset (180) dana od trenutka lišavanja slobode.

3. Vreme provedeno u pritvoru, i bilo koji drugi oblik lišenja slobode, se obračunava u trajanje izrečene mere slanja u kazneno-popravni tip ustanove, kazni zatvora za maloletnike i novčanoj kazni.

4. Sudija za maloletnike ima ista ovlašćenja u odnosu na maloletnike u sudskom pritvoru kao i pretpretresni sudija prema Zakoniku o krivičnom postupku, u odnosu na punoletna lica u pritvoru.

GLAVA V SUDSKI PRETRES

Član 64

Rešenje o odbacivanju predloga ili transfer predmeta

1. Kada sudija ili sudsko telo za maloletnike dobije predlog državnog tužioca za maloletnike, on može da donese rešenje o odbacivanju predloga ili o prosleđivanju predmeta drugom sudu, ako postoje uslovi predviđeni u odredbama Zakonika o krivičnom postupku ili obustavi postupak ukoliko nadležni sudija smatra opravdanim izricanje neke mere ili kazne.

2. Ako sudija za maloletnike ne donese rešenje o odbacivanju predloga ili prosleđivanju predmeta drugom sudu on zakazuje sudski pretres u roku od osam (8) dana od primanja predmeta.

Član 65

Lica koja su prisutna tokom sudske rasprave

1. Maloletnik, branilac i državni tužilac su prisutni na sudskom pretresu.

2. Pored lica predviđenih odredbama Zakonika o krivičnom postupku, roditelj, usvojitelj ili staratelj, predstavnik organa starateljstva i predstavnik probacione službe se pozivaju na sudski pretres. Odsudstvo ovih lica ne sprečava sud da održi sudski pretres.

3. Odredbe Zakonika o krivičnom postupku, u vezi sa izmenama i proširenjem optužbe takođe važe u postupku za mladog maloletnika,

Član 66

Izuzete javnosti

1. Javnost uvek biva isključena kada se sudi maloletniku.

2. Sud tokom sudske rasprave može da dozvoli prisustvo stručnjaka i lica koja su profesionalno uključena u staranje ili vaspitanje maloletnika ili u borbi protiv delikventnog ponašanja maloletnika.

3. U toku sudskog pretresa, sudsko veće za maloletnike može da naloži da sva ili neka lica budu udaljena sa zasedanja uz izuzetak maloletnika, tužioca, branioca, predstavnika organa

starateljstva i predstavnika probacione službe. Sud može da naredi da roditelj, usvojitelj ili staratelj budu udaljeni sa sudskog pretresa samo u izuzetnim okolnostima, ako postoje razlozi za verovanje da je takvo udaljavanje u najboljem interesu maloletnika.

4. Odredbe ovog člana primenjuju se na postupke koji uključuju punoletna lica kojima se sudi za dela koja su izvršili dok su bili maloletni.

Član 67

Odlaganje ili prekid sudske rasprave

Sudski pretres odlaže se ili prekida samo u izuzetnim slučajevima. Sudija za maloletnike ili predsedavajući sudskog veća obaveštava predsednika suda o svakom odlaganju ili prekidu sudskog pretresa i navodi razloge za to.

Član 68

Donošenje odluke

1. Sudija za maloletnike ili sudsko veće za maloletnike nisu obavezni sa predlogom tužioca za maloletnike pri donošenju svoje odluke o vrsti mere ili kazne koja treba da bude izrečena.

2. Sudija za maloletnike, odnosno sudsko veće za maloletnike obustavljaju postupak rešenjem tokom suđenja u slučajevima kada punoletno lice treba da dobije oslobađajuću presudu ili odbijanje, a utvrđeno je da nije uputno odnosno u najboljem interesu maloletnog da se izrekne mera ili kazna.

3. Sudija za maloletnike, odnosno sudsko veće za maloletnike rešenjem izriču vaspitnu meru maloletniku. U dispozitivu rešenja biva navedeno samo naređenje za vaspitnu meru i bilo koju drugu meru ili kaznu iz Glave VIII ovog Zakonika, a maloletnik ne biva proglašen krivim za krivično delo opisano u predlogu tužioca. Obrazloženje rešenja sadrži opis krivičnog dela i okolnosti koje opravdavaju izricanje vaspitne mere.

4. Sudija za maloletnike, odnosno sudsko veće za maloletnike presudom izriču kaznu protiv maloletnika. Presuda se donosi u skladu sa odredbama Zakona o krivičnom postupku. Presuda sadrži nalog za bilo koju meru ili kaznu u Drugom delu, Glave VIII ovog Zakonika.

5. Sudija za maloletnike ili sudsko veće za maloletnike sastavljaju pisano rešenje ili presudu u roku od osam (8) dana od dana njegovog objavljivanja, izuzev u složenim slučajevima, utvrđeni rok se može produžiti uz dopust predsednika suda ali ne više od petnaest (15) dana.

6. Ako se sudski postupak zaključi priznanjem krivice kojeg sud usvaja, sud je obavezan da procesuirati dokaze oko uzrasta i ličnosti deteta u skladu sa članom 13 ovog Zakonika.

7. Sud može da naloži maloletniku da plati troškove postupka i da nadoknadi imovinsko-pravni zahtev samo ako je maloletniku izrekao kaznu. Ako je maloletniku izrečena vaspitna mera troškovi sudskog postupka bivaju plaćeni iz budžeta Kosova a oštećeni biva upućen na građansku parnicu da bi ostvario materialno potraživanje.

8. Ako maloletnik ima sopstveni finasijski prihod ili imovinu, sud može da naloži maloletniku da plati troškove postupka i da izmiri imovinsko pravni zahtev i u slučaju kada je izrečena vaspitna mera.

9. Drugi deo, Glave XIX i XX Zakonika o krivičnom postupku se primenjuje uz odgovarajuća prilagođavanja na sudski pretres za maloletnike i na rešenje i presudu donetu u vezi sa maloletnikom.

GLAVA VI PRAVNI LEKOVI

Član 69 Žalba

1. Lica predviđena odredbama Zakonika o krivičnom postupku, mogu da se žale na rešenje kojim se izriču mere diverziteta, rešenje kojim se okončava postupak na sudskom pretresu, rešenjem kojim se izriče vaspitna mera, na presudu kojom se izriče kazna i na presudu ili rešenje kojim se izriče mera iz Drugi deo, Glave VIII ovog Zakonika. Ova žalba može da bude podneta u roku od osam (8) dana od dana primanja rešenja ili presude.

2. Branilac za maloletnike, tužilac, bračni drug, roditelj, usvojitelj ili staratelj, krvni srodnik u pravoj liniji bilo kog stepena, brat ili sestra mogu da podnesu žalbu u ime maloletnika čak i protiv njegove volje.

3. Maloletnik ne može da se odrekne svog prava na žalbu.

4. Žalbom protiv rešenja kojim se izriče vaspitana mera koja treba da bude odslužena u instituciji se obustavlja izvršenje te mere. Sud može da odluči da izvrši meru nezavisno od žalbe ako konstatuje da je to u najboljem interesu maloletnika pošto sasluša maloletnika, njegove roditelje, usvojitelja ili staratelja.

Član 70 Odluka o žalbom

1. Drugostepeni sud može da preinači odluku na koju je uložena žalba izricanjem oštrije mere samo ako je to zahtevano u žalbi koju je podneo državni tužilac za maloletnike ili oštećeci u skladu sa odgovarajućim odredbama iz Zakonika o krivičnom postupku.

2. Ako presudom prvostepenog suda nije izrečena kazna zatvorom za maloletne, drugostepeni sud može da izrekne kaznu maloletničkog zatvora samo ako je održan pretres. Ako rešenje ili presuda prvostepenog suda ne izriče institucionalnu vaspitnu meru, dugostepeni sud može da izrekne institucionalnu vaspitnu meru samo ako je održan pretres.

Član 71 Zahtev za zaštitu zakonitosti

Zahtev za zaštitu zakonitosti se može podneti u skladu sa odredbama Zakonika o krivičnom postupku, i u slučaju kada je maloletniku izrečena kazna ili vaspitna mera kršenjem odredbi ovog Zakonika.

Član 72**Zahtev za razmatranje krivičnog postupka**

Odrebe o ponovnom razmatranju krivičnog postupka koji je okončan pravosnažnim rešenjem ili pravosnažnom presudom prema odredbama Zakonika o krivičnom postupku, primenjuju se uz odgovarajuća prilagođavanja za ponovno razmatranje postupka prema maloletniku, koji je okončan pravosnažnim rešenjem na sudskom pretresu, pravosnažnim rešenjem kojim se izriče vaspitna mera ili pravosnažnom presudom kojom se izriče kazna.

Član 73**Zahtev za vanredno smanjenje kazne**

Zahtev za vanredno smanjenje kazne se predaje u skladu sa odredbama iz Zakonika o krivičnom postupku.

ČETVRTI DEO**IZVRŠENJE MERA I KAZNI****GLAVA I****IZVRŠENJE MERA DIVERZITETA****Član 74****Izvršenje i nadzor**

1. Kada tužilac, sudija za maloletnike ili sud izrekne meru diverziteta, rešenje i sve informacije bivaju poslate nadležnoj Probacionoj službi da izvrši ovu meru.
2. Državni tužilac za maloletnike nadgleda izvršavanje mere diverziteta.
3. Ako maloletnik ne ispuni obavezu koja je naredjena kao mera diverziteta, Probaciona služba verifikuje činjenice i razloge zbog kojih obaveza nije izvršena i o tome obaveštava državnog tužioca koji je izrekao meru diverziteta i nadležnog sudiju.

GLAVA II**IZVRŠENJE VASPITNIH MERA****Član 75****Osnovni principi o izvršenju vaninstitucionalnih vaspitnih mera**

1. Sud koji je izrekao vaspitnu meru je nadležan za nadzor nad izvršavanjem vaspitne mere i za izdavanje naredbi u vezi izvršenja vaspitne mere.
2. Probaciona služba koja se nalazi na teritoriji gde maloletnik ima stalno ili privremeno boravište odgovorna je u vezi sa izvršenjem vaspitne mere, sa izuzećem vaspitne mere pojačanog nadzora od strane organa starateljstva.

3. Vaspitna mera će biti izvršena uz uvažavanje ličnosti i dostojanstva maloletnika, uz ohrabrivanje njegovog fizičkog, moralnog i intelektualnog razvoja i uz zaštitu njihovog fizičkog i mentalnog zdravlja.

4. Vaspitna mera se izvršava na osnovu individualnog programa što više prilagođenog ličnosti maloletnika i pripljemenog u skladu sa savremenim dostignućima saznanja i iskustva.

5. Individualni program je pripremljen na osnovu sveobuhvatne analize posebnih karakteristika maloletnika, uzroka i vrste krivičnog dela i drugih oblika problematičnog ponašanja kao i obrazovnog nivoa, razvoja maloletnika i okolnosti njegovog porodičnog života.

6. Individualni program sadrži motivirajuća sredstva koja su prilagođena ličnim karakteristikama maloletnika, upis u školi i stručno osposobljavanje, aktivnosti u slobodno vreme, aktivnosti sa roditeljima, usvojiteljima, strateljima ili drugim članovima porodice maloletnika i druge načine vršenja uticaja na maloletnika.

Član 76

Troškovi

1. Troškovi za izvršenje vaspitne mere se plaćaju iz budžeta Kosova.

2. Roditelji ili lica koja su prema zakoniku obavezni da vode brigu o maloletniku obavezni su da daju doprinos pokrivanju troškova izvršenja vaspitnih mera.

3. Visinu doprinosa roditelja ili lica koja su prema zakoniku obavezni da vode brigu o maloletniku određuje sud pri donošenju rešenja o izricanju vaspitne mere. Ako utvrđivanje visine doprinosa zahteva detaljniju analizu finasiskog stanja roditelja ili lica koja su obavezna da vode brigu o maloletniku, sud najpre donosi odluku o izricanju vaspitne mere, a zatim nastavlja postupak utvrđivanja visine doprinosa.

4. Sud može da preinači odluku o visini doprinosa ako je došlo do naknadne promene okolnosti.

Član 77

Pravosnažna odluka i čuvanje podataka

1. Vaspitna mera se izvršava posle pravosnažne odluke suda i kada nema zakonskih smetnjih za njihovo izvršenje, osim u slučajevima kada ovaj Zakonik predviđa drugačije.

2. Sud čuva podatke o svakom maloletniku kojem je izrečena vaspitna mera.

Član 78

Adekvatne mere zaštite

U toku izvršavanja vaspitne mere, nadležni sud može da izrekne odgovarajuće mere za zaštitu prava i dobrobiti maloletnika, uključujući upućivanje maloletnika u sklonište ili vaspitnu ili sličnu instituciju, stavljanje maloletnika pod nadzor Organa starateljstva ili upućivanje maloletnika u drugu porodicu. Sud obaveštava organ starateljstva o bilo kakvoj izrečenoj meri.

Član 79

Izvršenje mere pojačanog nadzora od strane roditelja, roditelja usvojitelja ili staratelja

1. Izvršavanje vaspitne mere pojačanog nadzora od strane roditelja, usvojitelja ili staratelja počinje kad roditelj, usvojitelj ili staratelj dobiju pravosnažno rešenje o izricanju vaspitne mere.
2. Roditelj, usvojitelj ili staratelj poštuju naloge i upustva suda koji je izrekao vaspitnu meru i odobravaju probacionoj službi da verifikuje izvršavanje vaspitne mere.
3. Probaciona služba obaveštava sud o neispunjenim nalogima i uputstvima od strane roditelja, usvojioca ili staraoca.
4. Roditelj, usvojitelj ili staratelj maloletnika i Probaciona služba obaveštavaju nadležni sud o napredovanju u izvršavanju vaspitne mere prema uslovima koje je naložio sud.
5. Probaciona služba bez odlaganja obaveštava nadležni sud ako maloletnik ne izvršava posebne obaveze izrečene shodno članu 33 ovog Zakonika, kao i o bilo kojoj smetnji u izvršavanju vaspitne mere.

Član 80

Izvršenje mere pojačanog nadzora u drugoj porodici

1. Nadležni sud na predlog Probacione službe određuje porodicu u koju biva smešten maloletnik kojem je izrečena mera pojačanog nadzora u drugoj porodici.
2. Pre nego što podnese predlog Probaciona služba ispituje ličnost i posebne potrebe maloletnika i socijalnu i psihološku strukturu porodice u koju on treba da bude smešten.
3. Ako su uslovi jednaki, prvenstvo se daje porodici sa kojom je maloletnik u rodbinskoj vezi ili kojoj je emocionalno privržen.
4. Probaciona služba i porodica u koju maloletnik biva upućen zaključuju pisani sporazum koji reguliše njihova međusobna prava i obaveze.
5. Porodica u koju maloletnik treba da bude smešten mora da dozvoli Probacionoj službi da proverava izvršenje vaspitne mere.
6. U toku izvršenja vaspitne mere pojačanog nadzora u drugoj porodici, maloletnik mora da održava stalne veze sa svojom porodicom, osim ako na predlog Probacione službe nadležni sud ne naloži drugačije.
7. Sud može, po službenoj dužnosti ili na predlog Probacione službe da naredi promenu mesta na kojem je maloletnik smešten, ako su se okolnosti u porodici u koju je maloletnik smešten u toj meri promenile da je otežano izvršenje vaspitne mere.
8. Odredbe ovog Zakonika o izvršenju vaspitne mere pojačanog nadzora od strane roditelja, usvojitelja ili staratelja primenjuju se uz odgovarajuća prilagođavanja na izvršenje vaspitne mere pojačanog nadzora u drugoj porodici.

Član 81

Izvršavanje mere pojačanog nadzora od strane Organa starateljstva

1. Nadležni Organ starateljstva je ovlašćen da izvršava vaspitnu meru pojačanog nadzora.
2. Organ starateljstva odmah po prijemu rešenja kojim je izrečena vaspitna mera imenuje službenika Organa starateljstva koji je odgovoran za izvršenje mere i o tome obaveštava nadležni sud.
3. Ako organ starateljstva u roku najmanje svaka tri (3) meseca ne izveštava o sprovođenju mera pojačanog nadzora od strane starateljstva, sudija za maloletnike obaveštava odgovarajuću jedinicu za nadzor i inspekciju pri resornom Ministarstvu za rad i socijalnu zaštitu. Sudija za maloletnike mora biti obavešten o merama koje su preduzete od strane nadležne jedinice za nadzor i inspekciju.
4. Sudovi, državno tužilaštvo, škole, probaciona služba i druge institucije pomažu i saraduju sa Organom starateljstva u izvršavanju vaspitne mere.
5. Roditelj, usvojitelj ili staratelj maloletnika obaveštavaju Organ starateljstva o bilo kojoj smetnji izvršenja vaspitne mere.
6. Organ starateljstva informiše sud bez odlaganja ukoliko maloletnik ne postupa u skladu sa posebnim obavezama izrečenim shodno članu 28 ovog Zakonika kao i o bilo kojoj smetnji u izvršavanju vaspitne mere.
7. Odredbe ovog Zakonika o izvršavanju vaspitne mere pojačanog nadzora od strane roditelja, usvojitelja ili staratelja primenjuju se uz odgovarajuća prilagođavanja za izvršavanje vaspitne mere pojačanog nadzora od strane Organa starateljstva.

Član 82

Opšte odredbe o institucionalnim vaspitnim merama

1. Maloletnik kojem je izrečena institucionalna vaspitna mera, pored prava predviđenih ovim Zakonikom, uživa ista prava kao i svako punoletno lice osuđeno na kaznu zatvorom.
2. Na zahtev maloletnika ili njegovih roditelja, usvojitelja ili staratelja, ili na predlog Probacione službe, izvršavanje institucionalne vaspitne mere može da bude odloženo iz opravdanih razloga.
3. Sud odlučuje o odlaganju izvršenja.
4. Žalba protiv rešenja na prvom stepenu za odlaganje izvršenja može se podneti pri drugostепенom sudu u roku od tri (3) dana od dana prijema rešenja.
5. Zahtev ili predlog za odlaganje izvršenja odlaže sprovođenje institucionalne vaspitne mere do donošenja pravosnažne odluke o zahtevu ili predlogu.
6. Odredbe Zakonika o izvršenju krivičnih sankcija o odlaganju izdržavanja kazne zatvora primenjuju se uz odgovarajuća prilagođavanja na odlaganje izvršavanja institucionalne vaspitne mere.

Član 83

Suspenzija izvršenja institucionalne vaspitne mere

1. Na zahtev maloletnika ili njegovog roditelja, usvojitelja ili staratelja ili na predlog direktora institucije u kojoj se izvršava institucionalna vaspitna mera, institucionalna vaspitna mera može da bude odložena iz opravdanih razloga za period od tri (3) meseca. Izuzetno, u cilju lečenja zadržavanje može da traje do završetka lečenja. Period tokom odlaganja se ne obračunava u izvršenje mere.
2. Sud donosi odluku o odlaganju.
3. Žalba na prvostepeno rešenje može da bude podneta drugostepenom sudu u roku od tri (3) dana od prijema rešenja.
4. Sud odlaže izvršenje institucionalne vaspitne mere i kada je maloletnik poslat na izdržavanje mere, pre nego što rešenje o zahtevu ili predlogu za odlaganje izvršenja mere stupi na snagu, ako je naknadno utvrđeno da je zahtev ili predlog bio opravdan.
5. U slučaju predviđenom u stavu 1 iz ovog člana, trajanje izvršenja institucionalne vaspitne mere se ne računa u dužinu odlaganja izvršenja institucionalne vaspitne mere.
6. Odredbe Zakonika o izvršenju krivičnih sankcija o odlaganju izdržavanja kazne zatvora primenjuju se uz odgovarajuća prilagođavanja na odlaganje izvršavanja institucionalne vaspitne mere.

Član 84

Izvršenje mere slanja u vaspitno – popravnu ustanovu

1. Vaspitna mera upućivanja u vaspitno–popravnu ustanovu izvršava se u vaspitno–popravnoj ustanovi koja je osnovana u tu svrhu. Vaspitno–popravna ustanova je popravna ustanova polu-otvorenog i otvorenog tipa.
2. Žene koje podležu ovoj vaspitnoj meri smeštene su u ženskom odseku vaspitno–popravne ustanove.
3. Punoletna lica koja podležu ovoj vaspitnoj meri kao i maloletnici koji su navršili osamnaest (18) godina u vaspitno–popravnoj ustanovi bivaju smešteni u poseban odsek vaspitno–popravne ustanove.
4. Direktor vaspitno–popravne ustanove, nakon prijema odluke suda da izrekne vaspitnu meru, donosi odluku ouspostavljanju otvorene ili poluotvorene vrste režima.
5. Program, prava, obaveze i beneficije za maloletnike u vaspitno–popravnoj ustanovi su regulisana posebnim propisima izdatih od strane Ministarstva pravde.
6. Sud u pisanom obliku naređuje maloletniku da se određenog dana javi vaspitno–popravnoj ustanovi za izvršenje vaspitno popravne mere.
7. Vreme između prijema naređenja i dana javljanja ne može da bude kraće od osam (8) ni duže

od petnaest (15) dana.

8. Sud obaveštava vaspitno- popravnu ustanovu na dan kada se maloletnik treba prijaviti i dostaviti pravosnažnu odluku zajedno sa izvodom iz matične knjige rođenih, školsku knjižicu ili dokument o transferu, izveštaj o lekarskom pregledu, raniju kaznenu evidenciju sa početka postupka, socijalna istraživanja ili predkazneni izveštaj iz Probacione službe.

9. Ovlašćena ustanova - koja prihvata odluku za izvršenje počinje sa izvršenjem kazne u roku od tri (3) dana od dana prijema odluke.

10. Ako se maloletnik koji je propisno pozvan ne javi vaspitno-popravnoj ustanovi, sud naređuje da on bude prebačen u vaspitno-popravnu ustanovu. Ako se osuđeno lice krije ili je u bekstvu, sud izdaje nalog u vidu poternice.

11. Način prebacivanja maloletnika u vaspitno –popravnu ustanovu ne sme da ugrožava njegovo dostojanstvo.

Član 85 **Prijem u ustanovu**

1. Kada je maloletnik primljen u vaspitno-popravnu ustanovu, najpre se utvrđuje njegov identitet, razlog zbog kojeg je izrečena vaspitna mera i organ koji je izrekao vaspitnu meru, a zatim se on podvrgava medicinskom pregledu kojeg sprovodi lekar opšte prakse ili neko drugo kvalifikovano lice u roku od dvadeset i četiri (24) sata od dolaska. Ime maloletnika, razlog zbog kojeg je izrečena vaspitna mera i nadležni za vaspitnu meru kao i datum i vreme njegovog dolaska u popravnu ustanovu unose se u registar.

2. Nakon prijema maloletnika u centar, u cilju izrade individualnog plana, u roku od trideset (30) dana, vrši se početna ocena fizičkog i mentalnog zdravlja, potrebe za vaspitanjem, stručno osposobljavanje i druge slične potrebe. Individualni plan sačinjava multidisciplinarna ekipa vaspitno popravne ustanove, po potrebi uz angažovanje i profesionalaca i službe van ustanove

3. Na osnovu njihovog uzrasta, mentalnog razvoja, drugim ličnim karakteristikama i u skladu sa individualiziranim planom maloletnici se dele u vaspitne grupe.

4. Vaspitna grupa ima najviše deset (10) maloletnika i jednog (1) posebnog vaspitača.

Član 86 **Dnevne vežbe i boravak van zatvorenog prostora**

1. Maloletnik ima pravo da dovoljno vežba u cilju očuvanja zdravlja kao i da provede najmanje tri (3) sata dnevno van zatvorenih prostorija u slobodno vreme.

2. Maloletniku se garantuje bezbedno okruženje za bavljenje sportom, vežbanje i druge fizičke aktivnosti.

3. Za sprovođenje neprestane disciplinske kontrole, maloletnicima se zabranjuje da napuštaju prostorije vaspitno-popravne ustanove, osim za slučajeve kada je drugačije predviđeno internim pravilima ustanove

Član 87

Obrazovanje

U cilju pripreme za povratak u društvo, svaki maloletnik obaveznog školskog uzrasta ima pravo na obrazovanje u skladu sa svojim potrebama i sposobnostima. Kad god je moguće, takvo obrazovanje treba da bude obezbeđeno van prostorija i objekata u okviru ustanove, u opštinskim školama, u svakom slučaju, sa kvalifikovanim nastavnicima u okviru programa integrisanih sa obrazovnim sistemom, tako da maloletnici nakon oslobađanja mogu nesmetano da nastave školovanje. Posebnu pažnju treba posvetiti obrazovanju maloletnika stranog ili posebnog kulturnog i etničkog porekla. Maloletnici koji su nepismeni ili imaju poteškoće u učenju imaju pravo na specijalno obrazovanje.

Član 88

Posete

1. Maloletnik ima pravo da najmanje jednom (1) nedeljno u trajanju od najmanje jednog (1) sata prima posete roditelja, usvojitelja, staratelja, supružnika, dece, usvojene dece i drugih rođaka po pravoj ili bočnoj krvnoj liniji do četvrtog stepena.

2. Maloletnik ima pravo da najmanje jednom (1) mesečno prima posete drugih lica koja ne utiču negativno na izvršavanje mere.

3. Direktor vaspitno-popravne institucije je ovlašćen da zabrani posete iz opravdanih razloga u skladu sa podzakonskim aktom donetim od strane Ministarstva pravde.

Član 89

Odmor

1. Maloletnik ima pravo na dnevni i nedeljni odmor u skladu sa opštim odredbama Zakonika o izvršenju krivičnih sankcija.

2. Maloletnik ima pravo da koristi odmor u smislu stava 1 ovog člana, nakon izdržavanja jedne trećine 1/3 institucionalne mere.

3. Maloletnik ima pravo na godišnji odmor od trideset (30) dana, koji, uz odobrenje direktora ustanove može iskoristiti i van prostorija ustanove.

4. Direktor vaspitno-popravne institucije može da odobri maloletniku dodatno odsustvo iz vaspitno-popravne ustanove zbog obrazovnih, stručnih, porodičnih i drugih socijalnih razloga u trajanju od najviše petnaest (15) dana godišnje.

Član 90

Disciplinski postupak

1. Odredbe o disciplinskim postupcima i kaznama koje se primenjuju na lica osuđena na kaznu zatvora iz Zakonika o izvršenju krivičnih sankcija, primenjuju se uz odgovarajuća prilagođavanja na maloletnika kojem je izrečena mera upućivanja u vaspitno-popravnu instituciju, ako drugačije nije predviđeno u ovom Zakoniku.

2. Maloletniku ne sme da bude izrečeno smeštanje u samicu kao disciplinska kazna.
3. Maloletniku kao disciplinska kazna može da bude izrečeno smeštanje u posebnu jedinicu vaspitno-popravne ustanove pod sledećim uslovima:
  - 3.1. trajanje boravka u posebnoj jedinici ne sme da bude duže od petnaest (15) dana;
  - 3.2. maloletnik ne sme da boravi sam u posebnoj jedinici, osim u slučajevima ekstremnog nasilja ili opasnog ponašanja koje utiče na sprovođenje plana edukacije maloletnika. Tokom ovog perioda, koji ne može biti duži od 48 (četrdeset osam) sati, maloletnik je pod nadzorom psihologa i ima neophodnu pomoć ili savet ako su mu potrebni;
  - 3.3. maloletnik ima pravo da provede najmanje tri (3) sata dnevno van zatvorenih prostorija u toku slobodnog vremena, shodno članu 86 ovog Zakonika, i da prima posete shodno članu 88 ovog Zakonika;
  - 3.4. maloletnik ima pristup udžbenicima, drugim knjigama i književnim delima na jeziku koji on/ona razumeju a koja ne bi mogla imati štetan uticaj na njegovo obrazovanje; i
  - 3.5. maloletnika jednom (1) dnevno posećuju lekar i vaspitač, a direktor vaspitno-popravne ustanove dva (2) puta nedeljno;
  - 3.6. ukoliko verbalno umirivanje nije bilo dovoljno, maloletnik se može smestiti u posebnu jedinicu ako postoji neposredna opasnost od fizičke povrede prema sebi ili nasilja prema drugim licima;
  - 3.7. prilikom smeštanja u posebnu jedinicu beleže se sledeće informacije: razlog za smeštanje u specijalnim jedinicama; vreme početka i kraja trajanja smeštaja u specijalnim jedinicama; ime zaposlenog iz institucije pod čijim nadzorom maloletnik ostaje u specijalnim jedinicama; najava lekara o zdravstvenom stanju deteta.
4. Direktor ustanove ili lice koje ovlasti direktor mora da obavesti roditelja, usvojioca ili staraoca u pogledu smeštaja maloletnih lica u posebnu jedinicu odmah nakon izdavanja odgovarajuće odluke.
5. Sve predmete koje maloletnik može da koristi za ugrožavanje svog života i zdravlja se uklanjaju i oduzimaju od maloletnika koji se nalazi u posebnoj jedinici.
6. Maloletnik koji se nalazi u posebnoj jedinici treba da bude pod stalnim nadzorom jednog od zaposlenih u instituciji.
7. Maloletnik koji se nalazi u posebnoj jedinici ima pravo da se sastaje sa roditeljem, roditeljem usvojiocem ili starateljem;
8. Po završetku boravka maloletnika u posebnoj jedinici, psiholog u instituciji, direktor institucije ili lice koje on ovlasti razgovoraju sa maloletnikom da identifikuju razloge za ponašanje maloletnika koje su prouzrokovale njegov boravka u posebnoj jedinici i uzeti u obzir rezultate razgovora tokom vaspitavanja maloletnika u budućnosti.

Član 91

Izvršavanje mere upućivanja u ustanovu sa posebnom zdravstvenom negom

1. Maloletnik kojem je izrečena vaspitna mera upućivanja u ustanovu za posebno zdravstveno staranje zbog mentalnog poremećaja se šalje u ustanovu sa posebnim zdravstvenim staranjem.
2. Na zahtev Probacione službe, policija prati maloletnika u instituciju sa posebnim zdravstvenim staranjem.
3. Ako izvršenje vaspitne mere ne može da otpočne ili bude nastavljeno zbog maloletnikovog odbijanja da izvrši vaspitnu meru ili zbog begstva, Probaciona Služba odmah obaveštava nadležni sud i nadležnu policijsku stanicu koja sprovodi maloletnika u ustanovu.
4. Postupak transportovanja maloletnika u vaspitnu ustanovu ne povređuje njegovo dostojanstvo. Zdravstveni radnik prati maloletnika dok on biva transportovan u ustanovu sa posebnim medicinskim staranjem.
5. Ustanova za posebno medicinsko staranje obaveštava nadležnu Probacionu službu i sud o napredovanju izvršenja vaspitne mere.
6. Ustanova posebno obaveštava sud o zdravstvenom stanju maloletnika kada on navrší osamnaest (18) godina starosti.

Član 92

Preispitivanje, zamena i prestanak institucionalnih vaspitnih mera

1. Svakih šest (6) meseci direktor institucije ili centra gde se izvršava vaspitna mera, podnosi nadležnom sudu i nadležnoj Probacionoj službi izveštaj o ponašanju maloletnika i o uspešnosti izvršenja mere. Direktor, zavisno od uspeha izvršenja mere, podnosi predlog za menjanje ili okončanje izvršenja vaspitne mere u skladu sa individualnim planom.
2. Svakih šest (6) meseci, sudija za maloletnike posećuje maloletnike smeštene u ustanovi ili centru i u neposrednom kontaktu sa maloletnicima i službenicima koji su direktno uključeni u izvršenje institucionalnih vaspitnih mera, i preispitivanjem podataka institucije ili centra, ustanovljava jesu li maloletnici bili tretirani korektno i u skladu sa zakonom i jesu li institucionalne vaspitne mere bile uspešne.
3. Ako sudija za maloletnike tokom posete vaspitno - popravnoj ustanovi gde se sprovodi mera protiv maloletnika uoči bilo kakvu nepravilnost ili nezakonitost odmah o tome obaveštava Inspekciju za nadzor popravnih ustanova, Direktora vaspitno - popravne ustanove i Generalnog direktora Kosovske popravne službe. Sudija za maloletnike mora biti obavešten o preduzetim merama za sprečavanje nepravilnosti i nezakonitosti.

Član 93

Preispitivanje institucionalne vaspitne mere

1. Nadležni sud koji je izrekao vaspitnu meru preispituje izvršenje vaspitne mere svakih šest (6) meseci.
2. Maloletnik, njegov roditelj, usvojitelj ili staratelj, centar, ustanova ili objekat u kojem se izvršava

vaspitna mera ili probaciona služba mogu da zahtevaju preispitivanje izvršenja vaspitne mere.

3. Sud za maloletnike donosi odluku o zahtevu i skladu sa stavom 2 ovog člana, u roku od osam (8) dana od prijema zahteva. Žalba protiv odluke može da bude uložena sudu druge instance u roku od tri (3) dana od prijema odluke.

4. Tokom preispitivanja nadležni sud uzima u obzir izveštaje probacione službe i direktora institucije ili centra gde se institucionalna vaspitna mera izvršava i saslušava maloletnika, njegovog roditelja, usvojitelja ili staratelja, branioca, tužioca i probacionu službu.

5. Na osnovu preispitivanja, sud može da odluči da nastavi ili da okonča izvršenje vaspitne mere ili da je zameni blažom vaspitnom merom.

6. Izuzeto od stava 5 ovog člana, sud može da zameni vaspitnu nekom težom vaspitnom merom u slučajevima kada maloletnik nije ispunio posebno izrečene zadatke u skladu sa članom 28 ovog Zakonika.

Član 94

Obustava i zamena institucionalne vaspitne mere

1. Ako, nakon donošenja rešenja o izricanju vaspitne mere budu obznanjene dodatne okolnosti, novi dokazi ili dokazi koji su postojali ali nisu bili poznati u vreme izricanja, a jasno je da bi uticali na izbor mere, sud preispituje rešenje i može da prekine izvršenje mere ili može da je zameni drugom vaspitnom merom. Nadležni sudija ne može da izrekne oštriju meru na osnovu razmatranja novih dokaza.

2. Ako izvršenje vaspitne mere ne otpočne u roku od godinu (1) dana od konačne odluke o njenom izricanju, sud preispituje odluku i odlučuje dali da izvrši ili ukine meru ili da je zameni drugom vaspitnom merom. Sud ne može da izrekne oštriju meru.

3. Preispitivanje vaspitne mere shodno ovom članu, se sprovodi prema članu 93 iz ovog Zakonika.

Član 95

Žalbe i molbe

Odredbe Zakonika o izvršenju krivičnih sankcija o podnošenju žalbi i molbi od strane lica osuđenih na kaznu zatvora primenjuju se, uz odgovarajuća priagođavanja na podnošenje žalbi i molbi od strane maloletnika koji izdržavaju vaspitnu meru upućivanja u disciplinski centar, upućivanja u vaspitnu instituciju, upućivanja u vaspitno-popravnu instituciju ili upućivanja u ustanovu za posebnu zdravstvenu negu.

GLAVA III IZVRŠENJE KAZNI

Član 96 Izvršenje novčane kazne

1. Odredbe Zakonika o izvršenju krivičnih sankcija o izvršavanju novčanih kazni primenjuju se uz odgovarajuća prilagođavanja na novčane kazne izrečene maloletnicima.
2. Novčana kazna izrečena maloletniku a koju on ne plati, ne može da bude zamenjena kaznom zatvora.

Član 97 Izvršenje naloga za društveno koristan rad

1. Odredbe Zakonika o izvršenju krivičnih sankcija o izvršenju uslovne kazne uz naređenje za društveno koristan rad primenjuju se uz odgovarajuća prilagođavanja, na izvršenje naređenja za društveno koristan rad izrečenog maloletniku.
2. Ako je to u interesu maloletnika, probaciona služba može da zatraži pomoć ili saradnju organa starateljstva ili zakonskog zastupnika maloletnika.
3. Naročita pažnja mora da bude posvećena tome da izvršavanje društveno korisnog rada ne sprečava redovno pohađanje škole ili druge značajne aktivnosti.
4. Sudu koji je izrekao kaznu o društveno korisnom radu, službenici probacione službe podnose pisani izveštaj obaveštavaju ga o bilo kojoj smetnji u izvršavanju ove mere.
5. Ako maloletnik ne može da dovrši društveno koristan rad zbog naknadne izmene prilika za koju on nije odgovoran, probaciona služba od suda zahteva da preispita naređenje za društveno koristan rad.
6. Zavisno od postignutih rezultata, sud može da izmeni naređenje ili da obustavi izvršenje mere.

Član 98 Izvršenje zatvora za maloletnike

1. Odrebe ovog Zakonika koje regulišu upućivanje, prijem, boravak i obustavljanje izvršenja, smeštanje u vaspitne grupe, pravo na posete i fizičku rekreaciju, propisivanje rada i vaspitanja, mogućnost redovnog školovanja, disciplinske kazne maloletnika u vaspitno-popravnim ustanovama i postupci za žalbe i molbe, moraju takođe da važe i za izvršenje kazne maloletničkog zatvora.
2. Odredbe Zakonika o izvršenju krivičnih sankcija za izvršenje kazne zatvora primenjuju se uz odgovarajuća prilagođavanja na izvršenje maloletničkog zatvora kad nisu u suprotnosti sa ovim Zakonikom.
3. Maloletnik koji je kažnjen maloletničkim zatvorom ima ista prava kao punoletno lice kažnjeno

zatvorom uz prava koja utvrđuje ovaj Zakonik.

Član 99

Profesionalno osposobljavanje i zapošljavanje

1. Tokom izdržavanja kazne maloletnicima biva obezbeđeno profesionalno osposobljavanje zasnovano na njihovom znanju, sposobnostima, interesovanjima i tekućem radu u skladu sa mogućnostima popravnih institucija. Osnov ovog tretmana je uključivanje u rad koji je vaspitno koristan i uz odgovarajuću naknadu, olakšavajući i ohrabrujući kontakte između maloletnika i spoljašnjeg sveta putem pisama, telefona, primanja poseta, odlaženja u posetu kući, sportskih aktivnosti i obezbeđivanja neophodnih uslova za vršenje verskih rituala.

2. Profesionalno osoblje službe u čijoj je nadležnosti maloletnik, mora da ima odgovarajuće znanje iz pedagogije i psihologije.

Član 100

Vrsta ustanove i unutrašnja kategorizacija

1. Maloletnički zatvor se izdržava u popravnoj ustanovi za maloletnike i u izuzetnim slučajevima u odvojenim odeljenjima popravnih ustanova za punoletna lica. Popravna institucija za maloletnike je poluotvorenog i otvorenog tipa. Izuzetno maloletnici mogu da izdržavaju kaznu maloletničkog zatvora u popravnim ustanovama zatvorenog tipa.

2. Muškarci i žene izdržavaju svoje kazne maloletničkog zatvora u odvojenim popravnim institucijama ili u odvojenim odeljenjima tih ustanova.

3. Maloletnici koji postanu punoletni tokom izdržavanja kazne maloletničkog zatvora bivaju smešteni u odvojeno odeljenje ustanove. Maloletnici izdržavaju svoje kazne maloletničkog zatvora u popravnoj ustanovi za maloletnike dok ne navrše dvadeset tri (23) godine. Ako do tada nisu odslužili svoju kaznu maloletničkog zatvora bivaju prebačeni u popravnu ustanovu za punoletna lica. U izuzetnim slučajevima, osuđenima koji su navršili dvadeset i tri (23) godine može se odobriti da ostanu u popravnim ustanovama za maloletnike ako je to potrebno radi dovršavanja njihovog vaspitnog ili profesionalnog osposobljavanja, ukoliko im nije ostalo više od šest (6) meseci preostale kazne.

4. Punoletnici kojima je izrečena kazna maloletničkog zatvora bivaju smešteni u odvojeno odeljenje ustanove.

5. Svake godine, direktor ustanove u kojoj se izvršava kazna maloletničkog zatvora obavezan je da sudu koji je izrekao kaznu za maloletnike podnese izveštaj o ponašanju maloletnika i izvršenju kazne maloletničkog zatvora.

Član 101

Zajedničko ili odvojeno izdržavanje kazne

1. Po pravilu, maloletnici izdržavaju svoje kazne u zajedničkom okruženju sa ostalim osuđenim maloletnicima.

2. Na zahtev maloletnika, direktor popravne ustanove može da dozvoli da maloletnik bude odvojen od ostalih osuđenih ako direktor utvrdi da su razlozi navedeni u zahtevu maloletnika

razumni i da ne postoji druga mogućnost koja bi udovoljila razlozima maloletnika. Zahtev maloletnika za odvajanje od ostalih lica, treba podneti u pisanom obliku.

3. Direktor popravnog centra može da naredi da maloletnik bude odvojen od drugih osuđenih lica bez zahteva maloletnika za takvim odvajanjem, samo ako je takva mera neophodna:

3.1. da bi bila izbegnuta opasnost po život ili zdravlje maloletnika ili drugih lica;

3.2. da bi bila izbegnuta pretnja po bezbednost popravne ustanove usled daljeg prisustva maloletnika među ostalom zatvorskom populacijom.

4. Odredbe Zakonika o izvršenju krivičnih sankcija o odvajanju od drugih osuđenih lica primenjuju se uz odgovarajuća prilagođavanja na odvajanje maloletnika od drugih osuđenih lica.

Član 102

Godišnji odmor i zabrana samice

1. U skladu sa podzakonskim aktom kojeg donosi Ministarstvo pravde, direktor ustanove može da dozvoli maloletniku odmor tokom godine, posle završetka jedne trećine (1/3) kazne a odmor ne sme da bude duži od trideset (30) dana tokom jedne godine, da bi obišao svoje roditelje, usvojitelje, supruga (u), stratelja (u), decu, usvojenu decu, svoju braću i sestre.

2. Odsustvo traje do trideset (30) dana i po pravilu biva odobreno kada nema nastave.

3. Maloletnik ima pravo da provede najmanje tri (3) sata dnevno na otvorenom prostoru unutar institucije.

4. Maloletnik ne podleže disciplinskoj meri smeštanja u samicu.

Član 103

Zastarelost izvršenja kazne zatvorom za maloletnike

1. Kazna zatvorom izrečena maloletniku ne može se izvršiti nakon što prođe:

1.1. deset (10) godina od pravosnažne presude o kazni zatvora za maloletnike preko pet (5) godina;

1.2. pet (5) godina od pravosnažne presude sa zatvorske kazne za maloletnike na tri (3) godine;

1.3. tri (3) godine od pravosnažne presude o kazni zatvora za maloletnike preko jedne (1) godine;

1.4. dve (2) godine od pravosnažne pesude o kazni zatvora za maloletnike do jedne (1) godine.

Član 104 **Troškovi**

Troškovi sprovođenja mera i sankcija predviđenih ovim Zakonikom pokrivaju se sredstvima budžeta Kosova.

Član 105 **Garantovana prava maloletnika tokom izvršenja institucionalne vaspitne mere i zatvora za maloletnike.**

1. Maloletnik protiv kojeg se sprovodi institucionalna vaspitna mera i zatvor za maloletnike ima pravo ali ne ograničavajući se na:

- 1.1. smeštaj koji odgovara savremenim higijenskim uslovima i lokalnim klimatskim uslovima;
- 1.2. osigurana mogućnost fizičkih vežbi;
- 1.3. adekvatna ishrana za održavanje zdravlja;
- 1.4. kontinuirano dostupna voda za piće;
- 1.5. odeću;
- 1.6. zdravstvenu zaštitu ;
- 1.7. slanje žalbe nadležnim organima;
- 1.8. neograničenu prepisku;
- 1.9. telefonske pozive;
- 1.10. primanje poseta;
- 1.11. boravak u posebnim prostorijama;
- 1.12. primanje paketa;
- 1.13. rad;
- 1.14. mesečnu nagradu;
- 1.15. dostupnost nagrade;
- 1.16. beneficije;
- 1.17. odmor zbog trudnoće;

1.18. Rad na izumima i tehničkim inovacijama, postignutih tokom održavanja kazne;

1.19. obrazovanje;

1.20. informisanje;

1.21. vršenje religijskih aktivnosti;

2. Za prava maloletnika se odgovarajuće sprovode odredbe Zakona o izvršenju krivičnih sankcija ukoliko to Zakonik nije drukčije propisao.

GLAVA IV POMOĆ POSLE IZVRŠENJA INSTITUCIONALNIH VASPITNIH MERA I MALOLETNIČKOG ZATVORA

Član 106 Pomoć tokom i posle otpuštanja

1. Tokom celog vremena izvršenja vaspitne mere ili maloletničkog zatvora Probaciona služba ostaje u stalnom kontaktu sa maloletnikom, roditeljem, roditeljem usvojiocem ili starateljem i institucijom u kojoj je maloletnik smešten.

2. Najkasnije tri (3) meseca pre otpuštanja maloletnika, popravna ustanova ili centar u kojoj se izvršavaju institucionalne vaspitne mere ili maloletnički zatvor obaveštava njegove roditelje, usvojitelje ili staratelje i Probacionu službu o tome i predlaže im mere za prihvatanje maloletnika.

3. Popravna institucija obaveštava sud i Probacionu službu o oslobađanju maloletnika.

4. Probaciona služba nudi pomoć maloletniku nakon oslobađanja sve dok je to njemu potrebno ali ne duže od dvanaest (12) meseci. Ako je to u interesu maloletnika, Probaciona služba može da zatraži pomoć ili saradnju od Organa strateljstva ili zakonskog zastupnika maloletnika.

5. Nakon oslobađanja maloletnika Organ strateljstva preduzima posebno staranje o maloletniku koji nema roditelje i o maloletniku čije porodične prilike nisu rešene.

6. Staranje može da obuhvati naročito obuhvata smeštaj, hranu, nabavku odeće, zdravstvenu staranje, sređivanje porodičnih prilika, dovršavanje osposobljavanja za zanimanje i zapošljavane maloletnika.

GLAVA V SPROVOĐENJE MERA OBAVEZNE REHABILITACIJE ILI PSIHIJATRIJSKOG LEČENJA

Član 107 Subsidijarno sprovođenje

1. Odredbe zakonika o Izvršenju krivičnih sankcija o izvršavanju mere obaveznog rehabilitacionog

lečenja i odredbe važećeg zakonika o izvršavanju mere obaveznog psihijatrijskog lečenja izrečene punoletnim licima primenjuju se, uz odgovarajuća prilagođavanja, na izvršenje takvih mera izrečenih maloletnicima.

2. Maloletnik izdržava meru obaveznog lečenja u odvojenom odeljenju ustanove sa posebnim staranjem gde se takve mere izvršavaju.

PETI DEO ZAŠTITA DECE ŽRTAVA KRIVIČNIH DELA

GLAVA I ZAŠTITA DETETA ŽRTVE U KRIVIČNOM POSTUPKU

Član 108 Opšte odredbe

1. Sudija za maloletnike ili sudsko veće za maloletnike, sude punoletnim licima za krivična dela, kada se dete pojavi kao žrtva za sledeća krivična dela sledeće predviđena Krivičnim zakonikom Republike Kosova i Zakonom o sprečavanju pridruživanja oružanom sukobu van teritorije zemlje kao što sledi:

- 1.1. regrutovanje i registracija lica starosti između petnaest (15) i osamnaest (18) godina za oružane sukobe;
- 1.2. ropstvo, uslovi slični ropstvu i prinudni rad;
- 1.3. krijumčarenje migranata;
- 1.4. trgovina ljudima;
- 1.5. skrivanje identifikacionih dokumenata žrtava ropstva i trgovine ljudima;
- 1.6. otmica;
- 1.7. prinuda;
- 1.8. nezakonito lišavanje slobode;
- 1.9. mučenje;
- 1.10. silovanje;
- 1.11. seksualne usluge žrtve trgovine ljudima;
- 1.12. seksualni napad;

- 1.13. degradacija seksualnog integriteta;
- 1.14. seksualno zlostavljanje osoba sa poremećajima ili mentalnim i emotivnim invaliditetom;
- 1.15. seksualno zlostavljanje lica mlađih od šesnaest (16) godina;
- 1.16. podsticanje seksualnih radnji, dodirivanje ili radnje sa licima mlađih od šesnaest (16) godina;
- 1.17. nuditi pornografski materijal licima mlađim od šesnaest (16) godina;
- 1.18. zloupotreba dece u pornografiji;
- 1.19. seksualno zlostavljanje zloupotrebom položaja, profesije ili autoriteta;
- 1.20. podsticaj na seksualne odnose sa lažnim obećanjem braka;
- 1.21. omogućavanje ili primoravanje u vršenju prostitucije;
- 1.22. obezbeđivanje prostora za prostituciju;
- 1.23. seksualni odnosi u porodici;
- 1.24. vanbračna veza sa osobom mlađom od šesnaest (16) godina;
- 1.25. promena porodičnog statusa deteta;
- 1.26. nezakonito uzimanje ili zadržavanje deteta;
- 1.27. zlostavljanje ili napuštanje deteta;
- 1.28. kršenje porodičnih obaveza;
- 1.29. izbegavanje osiguranja sredstava za izdržavanje;
- 1.30. opstrukcija i nesprovedenje mera zaštite deteta;
- 1.31. neprijavlivanje zloupotreba dece;
- 1.32. širenje polnih bolesti;
- 1.33. širenje virusa HIV-a;
- 1.34. opijanje drugog lica lekovima ili psihotropnim supstancama;
- 1.35. pridruživanje ili učešće u stranoj vojsci i policiji, stranim paravojnim i parapolicijskim

formacijama, organizovanim grupama ili individualno van teritorije Kosova;

1.36. prinudni brak.

2. Član 48 ovog Zakonika se primenjuje uz odgovarajuća prilagođavanja na suđenja protiv onih koji su počinili krivična dela protiv dece.

Član 109

Sprovođenje krivičnog postupka

1. Postupak protiv lica koje je izvršilo krivično delo protiv deteta iz člana 108 ovog Zakonika vodi se u skladu sa odredbama Zakonika o krivičnom postupku, osim odredbi o izdavanju kaznenog naloga definisano odredbama Zakonika o krivičnom postupku ako drugačije nije predviđeno ovim Zakonikom.

2. Krivična dela izvršena protiv dece istražuju policijski službenici specijalizovani u toj oblasti.

3. Za krivična dela koja su predviđena članom 108 ovog Zakonika, sprovode se odredbe iz Glave II ovog Zakonika o zaštiti dece žrtava i svedoka.

4. Član 47 ovog Zakonika se primenjuje uz odgovarajuća prilagođavanja na sudske postupke koji obuhvataju krivična dela protiv dece.

5. Sa ciljem zaštite deteta žrtve krivičnog dela iz člana 108 iz ovog Zakonika, sprovode se i druge odgovarajuće odredbe iz zakona o zaštiti svedoka, osim ako ovim zakonikom nije drugačije određeno.

GLAVA II

ZAŠTITA DECE ŽRTAVA ILI SVEDOKA

Član 110

Najbolji interes deteta

Svako dete žrtva ili svedok, u smislu ove glave, ima pravo da njegov najbolji interes bude od primarnog značaja.

Član 111

Opšti principi

1. Dete žrtva ili svedok tretira se bez ikakve diskriminacije.

2. Dete žrtva ili svedok krivičnog dela se tretiraju na prijateljski i osetljiv način, kojim se poštuje njihovo dostojanstvo tokom sudskog postupka, uzimajući u obzir ličnu situaciju i bliske i posebne potrebe, uzrast, pol, ograničene sposobnosti ako ih ima kao i njihov nivo zrelosti.

3. Mešanje u privatni život deteta je ograničeno na neophodni minimum, kao što je određeno zakonom, kako bi se osigurali visoki standardi svedočenja kao i objektivan i nepristrasan ishod

postupka.

4. Štiti se poverljivost informacija u pogledu deteta žrtve ili svedoka.

5. Informacije koje su u vezi sa identifikovanjem deteta kao svedoka ili žrtvu, se ne objavljuju bez izričite dozvole suda.

6. Dete žrtva ili svedok ima pravo da slobodno izrazi svoje stavove, mišljenja i uverenja, prema svojim rečima, i ima pravo da doprinese donošenju odluka koje utiču na njegov život, uključujući i odluke koje se donose u toku suđenja.

Član 112

Proceduralne radnje

1. Prilikom sprovođenja postupka za krivično delo počinjeno prema detetu, institucije deluju posebnom pažnjom na dete, koje je pretrpelo štetu od krivičnog dela, s obzirom na njegovu starost, lične karakteristike, posebne potrebe, obrazovanje i okruženje u kojem živi, kako bi se izbegle moguće štetne posledice za njegovo obrazovanje i razvoj. Ispitivanje deteta vrši se uz pomoć pedagoga, psihologa ili drugog stručnog lica.

2. Nadležni sudija će saslušati dete ili maloletnika povređenog krivičnim delom, u skladu sa stavom 4 ovog člana, tako da sud, državni tužilac, maloletnik i odbrana mogu da postavljaju pitanja a da ne budu u istoj prostoriji sa oštećenim. Ispitivanje deteta ili maloletnika se sprovodi postavljanjem pitanja putem nadležnog sudije, i ako je potrebno, uz pomoć pedagoga, psihologa ili drugog stručnog lica.

3. Dete nad kojim je počinjeno krivično delo se može saslušati kao svedok u svojoj kući ili na nekom drugom mestu gde se nalazi bilo u centru za socijalni rad, ili putem tehničkih sredstava. Za takvo saslušanje se primenjuje stavom 4 ovog člana.

4. Ako se saslušava dete zrtva ili svedok, nad kojim je počinjeno krivično delo, u skladu sa članom 108 ovog Zakonika, takvo ispitivanje se sprovodi najviše dva (2) puta, i to po sledećem:

4.1. Prvo saslušanje se realizuje uz pomoć psihologa a njime rukovodi državni tužilac. Ako nije moguće osigurati psihologa, bez njegovog prisustva, ispitivanje vrši tužilac;

4.2. Drugo saslušanje se sprovodi uz pomoć psihologa a njime rukovodi nadležni sudija. Ako nije moguće osigurati psihologa, ispitivanje se sprovodi od strane nadležnog sudije bez njegovog prisustva.

5. Za obaveštenja i prisustvo okrivljenog i njegove odbrane, predstavnika oštećenih kao i njihovog pravnog zastupnika u svim fazama krivičnog postupka, sprovode se odredbe Zakona o krivičnom postupku.

6. Dete kao žrtva krivičnog dela mora da ima ovlašćenog predstavnika u svim fazama krivičnog postupka. Za potrebe ove glave, ovlašćeni predstavnik podrazumeva predstavnika kako je utvrđeno stavom 1 člana 63 Zakona o krivičnom postupku.

7. Dete se saslušava u prijateljskom okruženju koji odgovara njegovom uzrastu i razvoju kao i njegovim posebnim potrebama.

8. Saslušanje se može snimati audio i video uz precizan transkript koji može da se koristi kao dokaz.

9. Na osnovu stava 8 ovog člana, svako tehničko snimanje saslušanja upotrebom tehničkih sredstava se briše u roku od pet (5) godina od stupanja na snagu sudske odluke.

10. Nadležni sudija obaveštava nadležni organ starateljstva o činjenicama i dokazima u krivičnom postupku koji su doprineli ili omogućili počinjenje krivičnog dela, na način da se preduzimaju mere za zaštitu prava i dobrobiti deteta.

Član 113

Oduzimanje prava roditeljskog staranja

Ukoliko u toku krivičnog postupka utvrdi da roditelj zloupotrebljava ili zanemaruje svoje roditeljske dužnosti i prava ili krši prava deteta, tužilac obaveštava organ starateljstva o vanparničnom postupku za oduzimanje tom roditelju prava na roditeljsko staranje.

Član 114

Obaveza prijave za krivičnih dela u kojimima je dete žrtva

1. Obaveza je roditelja, nastavnika, lekara, socijalnih radnika, branioca žrtava i drugih kategorija profesionalaca, po potrebi, da obaveste policiju ako imaju opravdane razloge za sumnju da je dete žrtva krivičnog dela.

2. Lica na osnovu stava 1 ovog člana, trebaju pomoći detetu dok dete ne dobije adekvatnu stručnu pomoć.

3. Obaveza prijave, u skladu sa stavom 1 ovog člana, prelazi obavezu poverljivosti, osim u slučaju poverljivosti između advokata i klijenta.

Član 115

Poverljivost informacija

Pored postojeće pravne zaštite privatnosti dece žrtava ili svedoka, sa izuzetkom člana 12 stav 3 ove glave, sva lica koja rade sa decama žrtvama ili svedocima, trebaju očuvati poverljivost svih informacija o deci žrtvama i svedocima, koje su dobili tokom obavljanja svojih dužnosti.

Član 116

Zaštita dece od kontakta sa počiniocem krivičnog dela

1. Odrasla osoba koja je osuđena pravosnažnom presudom za krivično delo predviđeno u članu 108 ovog Zakonika, ne može se smatrati kandidatom za rad u službama, ustanovama ili organizacijama koja pružaju usluge za decu.

2. Službe, ustanove ili organizacije koje pružaju usluge za dece treba da preduzmu sve odgovarajuće mere kako bi osigurali da osobe koje su optužene za krivično delo, koje je okvalifikovano kao krivično delo protiv deteta, nisu u kontaktu sa decom.

Član 117

Kancelarija za zaštitu i pomoć žrtvama

Kancelarija za zaštitu i pomoć žrtvama (u daljem tekstu: kancelarija) ima obavezu da obezbedi zaštitu prava žrtava u pravosudnom sistemu. Ova obaveza postoji uglavnom u postupku istrage, krivičnog gonjenja i osude počinioca. Ova obaveza obuhvata slučajeve u kojima država preko suda može ograničiti prava i privilegije počinioca u vidu naloga za zaštitu.

Član 118

Branilac žrtava

Branilac žrtava je ovlašćeni zastupnik, koji ima ovlašćenje da oštećenog obavesti o njegovim pravima i da zastupa interese žrtava u sudskim postupcima i pred tužilaštvom i tamo gde je potrebno uputiti žrtvu na druge davaoce usluga. Branilac žrtava postupa u ime žrtve, kada je potrebno da se zaustavi kršenje prava žrtve i zahteva radnje kako bi se garantovala njihova zaštita.

Član 119

Pravo na informisanje

1. Dete žrtva ili svedok, roditelji, usvojilac, staratelj, ovlašćeni predstavnik, branilac žrtve, od svog prvog kontakta sa sudskim procesom i tokom čitavog tog procesa, obaveštavaju odmah u toku procesa i koliko je to moguće i prikladno, kao što sledi:

1.1. krivični postupci koji uključuju punoletna lica i maloletnike, uključujući ulogu deteta žrtve ili svedoka, značaj, vreme i način svedočenja, i način na koji će biti sprovedeno ispitivanje tokom pripremnog postupka ili suđenja;

1.2. postojeći mehanizmi podrške za deteta žrtvu ili svedoka prilikom podnošenja žalbe i učestvovanja u pripremnom postupku ili sudskom postupku, uključujući i nametanje ovlašćenog predstavnika ili drugog odgovarajućeg lica imenovanog za pružanje pomoći na raspolaganju žrtvama;

1.3. posebno mesto i raspored saslušanja i drugih relevantnih događaja;

1.4. dostupnost zaštitnih mera;

1.5. postojeći mehanizmi za preispitivanje odluke koje utiču na dete žrtvu ili svedoka;

1.6. odgovarajuća prava dece žrtava i svedoka;

1.7. postojeće mogućnosti za dobijanje naknade od počinioca krivičnog dela ili od države kroz sudsku parnicu, parnični postupak i druge procedure;

1.8. dostupnost zdravstvenih, psiholoških, socijalnih i drugih relevantnih usluga i alata koji omogućavaju korišćenje ovih usluga, kao i dostupnost saveta ili pravnog zastupnika ili neke druge vrste i hitna finansijska pomoć, ako je tako nešto moguće učiniti;

1.9. napredak i rešavanje specifičnih problema, uključujući i zaustavljanje, hapšenje i

držanje u pritvoru optuženog, bilo koja promena ove situacije, odluka tužioca, relevantna dešavanja nakon završetka postupka i konačnog razulta slučaja.

Član 120

Pravna zaštita

1. Pravna zaštita dece žrtve se ostvaruje u skladu sa članom 63, stv.1 i 2 Zakonika o krivičnom postupku.
2. U slučajevima kada žrtva ili njegov pravni zastupnik ne angažuju ovlašćenog zastupnika, sud ili državni tužilac ili bilo koji drugi organ imenuju jednog ovlašćenog predstavnika po službenoj dužnosti iz javne potrošnje.

Član 121

Mere i nalog za zaštitu

1. U svakoj fazi postupka, kada se smatra da su ugroženi bezbednost dece kao žrtve ili svedoka, nadležni sudija donosi odluku da preduzme zaštitne mere za dete. Ove mere mogu uključivati mere predviđene u datom Zakonu o zaštiti od nasilja u porodici, ali se ne ograničavajući na sledeće:
  - 1.1. izbegavanje direktnog kontakta između deteta žrtve ili svedoka i optuženih, u bilo kojoj fazi postupka;
  - 1.2. potrebna zaštita za dete žrtvu ili svedoka od strane policije ili drugih relevantnih institucija i ne objavljivanje mesta boravka deteta;
  - 1.3. uzimati ili zahtevati od nadležnih organa preduzimanje drugih mera zaštite koje se mogu smatrati adekvatnim.

Član 122

Jezik, prevodilac i ostale mere posebne pomoći

1. Nadležni sudija će obezbediti da procedure koje se odnose na svedočenje deteta žrtve ili svedoka, budu održane na jeziku koji je jednostavan i razumljiv za dete.
2. Ako je detetu potrebna pomoć prevodioca na jeziku koji dete razume isti se stavlja na raspolaganje kao besplatan prevodilac.
3. Ako se uzimajući u obzir starost, nivo zrelosti ili posebne individualne potrebe deteta, koje mogu uključivati, ali ne ograničavajući se na ograničene sposobnosti ako ih ima, , siromaštvo ili rizik od ponovne viktimizacije, proceni da treba preduzeti radnje osiguranja posebne pomoći kako bi dete svedočilo ili učestvovalo u sudskom procesu, ove mere su besplatne.

Član 123

Medicinski pregled i uzimanje uzoraka sa tela

1. Dete žrtva ili svedok podvrgava se medicinskom pregledu ili uzimanju uzorka sa tela, samo ako su ispunjeni sledeći uslovi, sud izdaje pismeno ovlašćenje za medicinski pregled ili uzimanje

uzorka sa tela samo ako postoji razumna osnova za sumnju da su pregled ili uzimanje uzoraka sa tela neophodni:

1.1. ako su prisutni roditelji, staratelj ili lice koje ga podržava;

1.2. posle saslušanja deteta i uz pristanak roditelja.

2. Ako, u bilo kojoj fazi istrage, postoji sumnja u odnosu na zdravlje deteta žrtve ili svedoka, uključujući i mentalno zdravlje deteta, nadležni organi koji sprovode postupak, obezbediti da se detetu obavi opšti medicinski pregled od strane lekara što je pre moguće.

3. Nakon medicinskog pregleda, nadležni organ koji vodi postupak, ulaže sve napore kako bi dete dobilo preporučeni tretman od strane lekara, uključujući hospitalizaciju ako je to potrebno.

Član 124

Lice za podršku iz Centra za socijalni rad

1. Od početka faze istrage i tokom suđenja, deca žrtve ili svedoci su podržani od strane lica koje je stručno osposobljeno i ima sposobnost da komunicira sa decom različitog uzrasta i porekla i da im pomogne u cilju sprečavanja rizika od nasilja, ponovne viktimizacije.

2. Lice za podršku se imenuje od strane nadležnog sudije. Pre imenovanja, nadležni sudija se konsultuje sa detetom i roditeljima ili starateljem deteta, tražeći i mišljenje deteta u vezi sa polom lica za podršku koja će biti imenovana.

3. Licu za podršku se daje dovoljno vremena da se upozna sa detetom pre nego što se obavi prvo ispitivanje.

4. Kada se dete poziva na ispitivanje, istražitelj obaveštava lice za podršku o vremenu i mestu održavanja ispitivanja.

5. Svaki razgovor sa detetom kao žrtvom ili svedokom, koji se obavlja u okviru suđenja, se sprovodi u prisustvu lica za podršku.

6. Kontinuitet odnosa između deteta i lica za podršku se osigurava koliko je to moguće, tokom sudskog procesa.

7. Nadležni sudija, koji postavlja lice za podršku nadgleda rad lica za podršku i pomaže mu, prema potrebi. Ako lice za podršku ne obavlja svoje dužnosti i funkcije u skladu sa ovom glavom, sud će odrediti zamenu lica za podršku nakon konsultacija sa detetom

Član 125

Uloga lica za podršku

1. Lice za podršku, pored ostalog:

1.1. pruža detetu opštu emocionalnu podršku;

- 1.2. pruža pomoć detetu, na način koji odgovara detetu tokom celog postupka. Ova pomoć može obuhvatiti mjere za ublažavanje negativnih posledica krivičnog dela kod deteta, mere da pomogne detetu da nastavi sa svojim svakodnevnim životom, kao i mere za pomoć detetu da se bavi administrativnim pitanjima, koje proizilaze iz okolnosti slučaja;
- 1.3. davati savete ukoliko je to potrebno kroz terapiju ili savetovanje;
- 1.4. povezuje i komunicira sa roditeljim ili starateljem, porodicom, prijateljima i ovlašćenim predstavnikom, ako je to potrebno;
- 1.5. obaveštava dete o sastavu istražnog tima ili suda i svim drugim pitanjima predviđenim u ovoj glavi;
- 1.6. koordiniše sa ovlašćenim predstavnikom koji zastupa dete ili u odsustvu ovlašćenog prdstavnika, razgovara sa sudom, detetom i roditeljima ili njegovim starateljem u vezi sa različitim opcijama za svedočenje, kao što su, na primer, kada da budu dostupni, snimanje sa video i drugim sredstvima da se zaštiti najbolji interes deteta;
- 1.7. koordinacija sa advokatom koji zastupa dete ili u odsustvu advokata, razgovara sa policijom, tužiocem i suda da li je preporučljivo da se izda nalog za zaštitne mere;
- 1.8. zahteva izdavanje zaštitnih mera, gde je to moguće;
- 1.9. zahteva posebne mere pomoći ako ih okolnosti u kojima se dete nalazi opravdavaju.

Član 126

Ispitivanje pravne sposobnosti

1. Ispitivanje pravne sposobnosti deteta može se vršiti samo ako nadležni sudija smatra da postoje valjani razlozi da se to učini. Razlozi za ovakvu odluku se unose u sudski registar. Prilikom odlučivanja o tome da li je potrebno uraditi ispitivanje sposobnosti, glavni faktor je najbolji interes deteta.
2. Ispitivanje pravne sposobnosti ima za cilj da utvrdi da li je dete čisto ili ne razume pitanja koja su njemu upućena na jeziku koji je razumljiv, kao i značaj istine koju dete govori. Starost deteta samo po sebi nije razlog da se zahteva ispitivanje pravne sposobnosti.
3. Za proveru sposobnosti deteta, nadležni sudija može odrediti psihologa ili relevantnog eksperta. Pored stručnjaka, druga lica koja mogu biti prisutna u toku ispitivanja pravne sposobnosti su:
  - 3.1. nadležni sudija;
  - 3.2. državni tužilac za maloletnike;
  - 3.3. ovlašćeni predstavnik;
  - 3.4. lice za podršku;

3.5. bilo koja druga osoba, uključujući roditelja ili staratelja ili staratelja radi odlučivanja, čije prisustvo je prema nadležnom sudiji, neophodno za dobrobit deteta.

4. Ako nadležni sudija smatra da bi ispitivanje pravne sposobnosti deteta moglo obaviti bez stručnjaka čije prisustvo nije moguće obezbediti, nadležni sudija može da nastavi sa procenom pravne sposobnosti na osnovu pitanja koje je podnelo tužilaštvo i advokat odbrane.

5. Pitanja treba da su usmerena na način koji je prikladan detetu, imajući u vidu uzrast i stepen njegovog razvoja. Pitanja ne treba da se odnose na stvari koje su uključene u sudski postupak. Ovim pitanjima se teži određivanju sposobnosti deteta za razumevanje jednostavnih pitanja i davanju pravih odgovora.

6. Nalog za psihološki ili psihijatrijski pregled za procenu sposobnosti deteta se ne izdaje, osim ako ne postoje opravdani razlozi za taj korak.

7. Ispitivanje pravne sposobnosti se ne ponavlja.

Član 127

Prihvatne prostorije

1. Nadležni sud će obezbediti da deca žrtve ili svedoci mogu čekati u posebnim prihvatnim prostorijama, pogodno opremljenim i prijateljskim prema deci, obuhvatajući olakšice za osobe sa posebnim potrebama.

2. Prihvatne prostorije, koje koriste deca žrtve ili svedoci nisu vidljive ili dozvoljene za pristup licima optuženih za krivično delo.

3. Kad god je moguće, privatne prostorije koje koriste deca žrtve ili svedoci, treba odvojiti od određenog okruženja i prostorija za punoletne svedoke.

4. Nadležni sudija, u skladu sa okolnostima može naložiti da dete žrtva ili svedok, čekaju na lokaciji udaljenoj od sudnice i da pozovu dete da se pojavi kada je to potrebno.

5. Nadležni sudija će dati prioritet saslušanju iskaza dece žrtava i svedoka kako bi skratili njihovo vreme čekanja pre pojavljivanja pred sudom.

Član 128

Emocionalna podrška dece žrtava i svedoka

1. Pored roditelja, staratelja i ovlašćenog predstavnika ili drugog odgovarajućeg lica, koje je dodeljeno da pruži pomoć, nadležni sudija mora dozvoliti pristup osobi za podršku da prati dete žrtvu ili svedoka sve vreme dok učestvuje u postupku, kako bi se smanjila anksioznost ili stres.

2. Nadležni sudija će obavestiti lice za podršku, kao i dete, da oni mogu da zatraže pauzu kada je to potrebno samom detetu.

3. Nadležni sudija može da naloži udaljavanje roditelja ili staratelja deteta sa rasprave samo kada je to u najboljem interesu deteta.

Član 129

Oprema u sudnici

1. Nadležni sudija će obezbediti da sudnica bude odgovarajući pripremljena za decu žrtve ili svedoka, kao na primer, ali ne ograničavajući se na korišćenje stolica sa postavljenim sedištem i podignutog oslonca i pomoć deci sa smetnjama u razvoju.

2. Plan sudnice predviđa da, koliko je to moguće, dete ima priliku da sedi sa roditeljima, starateljima, osobom za podršku ili pored svog ovlašćenog predstavnika, tokom čitavog postupka.

Član 130

Pitanja suprostavljene strane

Prema prilici i uzimajući u obzir prava počinioca, nadležni sudija ne dozvoljava ispitivanje žrtve deteta ili svedoka od strane počinioca. Takvo ispitivanje suprostavljene strane može da se obavi od strane ovlašćenog predstavnika kroz sudije za maloletnike, koji ima obavezu da spreči bilo koje pitanje koje bi moglo izložiti dete zastrašivanju, teškoćama ili nepotrebnoj anksioznosti.

Član 131

Mere za zaštitu privatnog života i dobrobiti deteta žrtve ili svedoka

1. Na zahtev žrtve deteta ili svedoka, roditelja, staralaca, ovlašćenog predstavnika, lica za podršku koji je dodeljen da pruži pomoć ili na zahtev ustanove, nadležni sudija, uzimajući u obzir najbolje interese deteta, može narediti jednu ili više od sledećih mera za zaštitu privatnosti i fizičke dobrobiti:

- 1.1. izbrisano iz arhive svako ime, adresa, posao, profesija ili bilo koja druga informacija koja može da se koristi za identifikaciju detete;
- 1.2. zabranjeno je ovlašćenom predstavniku da otkrije identitet deteta ili otkriva bilo kakav materijal ili informaciju koja teži da dovede do identifikacije deteta;
- 1.3. naložiti neobelodanjivanje dokumenata koji identifikuju dete, dok nadležni sudija to smatra odgovarajućim;
- 1.4. dodeliti pseudonim ili broj za dete kada je potrebno prikazati puno ime i datum rođenja deteta pred optuženim u razumnom roku da pripremi svoju odbranu;
- 1.5. učiniti napore da se prikriju funkcije ili fizički opis deteta davanjem iskaza ili da se spreči bol ili šteta detetu, uključujući i svedočenje;
- 1.6. stajanje iza neprozirnog stakla;
- 1.7. upotreba dodatne opreme kojom se menjaju slika ili zvuk;
- 1.8. kroz ispitivanje na nekom drugom mestu, koje se istovremeno prenosi u sudnici upotrebom monitora zatvorenog tipa;

1.9. postavljati detetu pitanja koja su prethodno snimljena na video snimku pre ročišta, gde ovlašćeni predstavnik počinioca učestvuje u ispitivanju i daje mu se prilika da detetu žrtvi ili svedoku postavlja pitanja;

1.10. upotrebom kvalifikovanog stručnjaka koji je odgovarajući za tu primenu, kao na primer, ali ne ograničavajući se na njega, prevodilac za decu sa smetnjama sluha, vida i govora ili drugim ograničenim sposobnostima;

1.11. održavanje zatvorenih sudskih rasprava;

1.12. narediti privremeno udaljavanje počinioca iz sudnice ako dete odbija da svedoči u prisustvu optuženog ili ako okolnosti ukazuju na to da dete može da se blokira i ukoči ako treba da govori istinu u prisustvu te osobe. U ovim slučajevima, advokat odbrane ostaje u sudnici i postavlja pitanja i tako se garantuje pravo optuženog na suočavanje;

1.13. dozvolite detetu odmor tokom davanja iskaza;

1.14. zakazivati rasprave u tim časovima dana koji odgovaraju uzrastu i zrelosti deteta;

1.15. preduzeti bilo koju drugu meru koju sud smatra neophodnom, uključujući, gde je to moguće, poverljivosti i razmatranje najboljeg interesa deteta i prava optuženog.

Član 132

Pravo na povratak i nadoknadu

1. Nadležni sudija obaveštava dete žrtvu ili svedoka, roditelja, staratelja i njegovog ovlašćenog predstavnika o proceduri zahtevanja nadoknade.

2. Nakon osude počinioca i pored bilo koje druge mere protiv njega, nadležni sudija, na zahtev državnog tužioca za maloletnike, žrtve, njegovih roditelja ili staratelja ili ovlašćenog predstavnika žrtve, ili na osnovu zahteva same institucije, može naložiti da počinilac krivičnog dela obavi povraćaj imovine ili obeštećenje za dete po ovome što sledi:

2.1. u slučaju oštećenja, gubitka ili uništavanja imovine deteta žrtve, kao rezultat dela ili hapšenja ili pokušaja hapšenja počinioca, sud može odrediti počiniocu krivičnog dela da plati detetu ili njegovom ovlašćenom predstavniku, kao i zamenu vrednosti imovine u slučaju da ona ne može da se povraća u potpunosti;

2.2. u slučaju fizičkih i psihičkih povreda deteta kao rezultat počinjenog krivičnog dela ili hapšenja ili pokušaja hapšenja počinioca, nadležni sudija može narediti počiniocu da finansijski nadoknadi dete za svu nanesenu štetu kao rezultat krivičnog dela, uključujući i troškove u vezi sa socijalnom i obrazovnom reintegracijom, medicinskog tretmana, lečenjem mentalnog zdravlja i pravnih usluga;

2.3. u slučaju fizičke povrede ili opasnosti od telesnih povreda po dete, koji je bio član porodice počinioca u relevantnom periodu, nadležni sudija može narediti počiniocu da plati detetu troškove nastale kao rezultat njegovog udaljavanja od porodice.

Član 133

Informacije o konačnom rezultatu sudskog postupka

1. Nadležni sudija obaveštava deteta, roditelja ili staratelja i lice za podršku o konačnom rezultatu suđenja.
2. Nadležni sudija poziva lice za podršku da pruži emotivnu podršku detetu, da mu pomogne da prihvati konačni rezultat suđenja, ako je to potrebno.

Član 134

Uloga lica za podršku posle završetka sudskog postupka

1. Odmah nakon završetka sudskog postupka, lice za podrška ili organizacija povezana sa odgovarajućim stručnjacima kako bi se osiguralo da se detetu žrtvi ili svedoku osigura dodatno savetovanje ili lečenje, ako je to potrebno.
2. U slučaju da dete žrtva ili svedok treba da bude vraćeno u drugu zemlju, lice za podršku treba da bude u kontaktu sa nadležnim organima, uključujući i konzulat, kako bi se osiguralo ispravno sprovođenje relevantnih nacionalnih i međunarodnih odredbi koje regulišu povratak dece u drugu zemlju i pomažu detetu tokom priprema za repatrijaciju.

ŠESTI DEO

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 135

Posebne odredbe za obračunavanje rokova. Ako na dan stupanja na snagu ovog zakonika teče bilo koji rok, taj rok se obračunava u skladu sa ovim zakonikom, osim ako po ranijim odredbama rok nije bio duži.

Član 136

Sprovođenje odredaba prethodnog zakonika na snazi

1. Ukoliko je do stupanja na snagu ovog zakonika podnesen predlog za izricanje mere i kazne u skladu sa odredbama Zakonika br. 03/L-193 pravde za maloletnike („Službeni list Republike Kosova“ br. 78/ 20.8.2010.) postupak se okončava u skladu sa tim odredbama.

Član 137

Izvršenje

1. Izrečene mere diverziteta kao i vaspitne mere, i pravosnažne odluke kojima je izrečena kazna, a koja je postala pravosnažna pre stupanja na snagu ovog Zakonika, se sprovodi u skladu sa odredbama Zakonika br. 03/L-193 pravde za maloletnike („Službeni list Republike Kosova“ br.78/ 20.8.2010.).
2. Izvršenje mera diverziteta kao i vaspitnih mera i krivičnih sankcija, koje je počelo pre stupanja na snagu ovog Zakonika, u skladu sa odredbama Zakonika br. 03/L-193 pravde za maloletnike

(„Službeni list Republike Kosova“ br.78/ 20.8.2010.), se nastavlja u skladu sa ovim odredbama.

Član 138

Pokrenuti postupci

1. Pokrenuti postupci pre stupanja na snagu ovog Zakonika će biti završeni po odredbama Zakonika br. 03/L-193 pravde za maloletnike („Službeni list Republike Kosova“ br.78/ 20.8.2010.).

2. Ako u postupcima po stavu 1 ovog člana nakon stupanja na snagu ovog Zakonika, presuda ili odluka kojom je postupak završen bude poništena vraćena u ponovljeni postupak, taj novi postupak će se sprovesti u skladu sa odredbama ovog zakona.

Član 139

Donošenje podzakonskih akata

Podzakonska akta propisanaa ovim zakonom doneće se u roku od jedne (1) godine od dana stupanja na snagu ovog Zakonika.

Član 140

Prestanak važenja postojećeg Zakonika

Stupanjem na snagu ovog zakonika prestaje da važi Zakonik 03/L-193 pravde za maloletnike („SL Republike Kosova, br. 78/ 20.8.2010.“).

Član 141

Stupanje na snagu i početak primene Zakonika

Ovaj Zakonik stupa na snagu petnaest (15) dana posle objavljivanja u Službenom listu Republike Kosova, a počinje sa primenom šest (6) meseci od dana stupanja na snagu.

Zakonik br. 06/L-006
14. septembar 2018.

Proglašeno Ukazom Br. DL-038-2018, dana 04.10.2018, od strane Predsednika
Republike Kosova Hashim Thaçi.

